

8111

תחילת מסמך

40

מדינת ישראל

לבחינת נהלי כבילת אסירים | 8111

הועדה לבחינת נהלי כבילת אסירים ועצירים בבתי חולים

דין וחשבון

ירושלים, טבת התשנ"ט

דצמבר, 1998

תוכן ענינים

3 מינוי הועדה ועבודתה	א.
6 סקירת החקיקה	ב.
6 שירות בתי הסוהר	
7 צה"ל	
8 משטרת ישראל	
9 סקירת הנהלים הקיימים	ג.
9 שירות בתי הסוהר	
10 צה"ל	
13 משטרת ישראל	
15 שב"כ	
16 ניתוח: איזון ערכים ואינטרסים	ד.
26 המלצות	ה.
26 כללי	
27 עקרונות יסוד מנחים	
29 חלופות כבילה ואמצעים לצמצום השימוש בכבילה	
32 דרכי הכבילה	
32 הצעות לשיפור הטיפול בצה"ל בעצירים בטחוניים	
33 הערכת סיכון	
33 פורום הכרעות	
34 נהלים אחידים וברורים	
34 סיכום	

א. מינוי הועדה ועבודתה

1. פרופ' שמואל פנחס, המנהל הכללי דאז של הסתדרות מדיצינית הדסה, פנה ליועץ המשפטי לממשלה, והעלה בפניו את הבעייתיות הכרוכה בתופעה של כבילת אסירים ועצירים במהלך שהותם בבתי החולים והטיפול בהם במצב זה. פניה זאת נבעה מארועים שונים של כבילות אסירים ועצירים בבית חולים הדסה, ובבתי חולים אחרים, בהם התגלעו מחלוקות בין הצוות הרפואי המטפל לבין כוחות הבטחון שהיו ממונים על משמורת האסיר או העציר. לפנייתו של פרופ' פנחס ליועץ המשפטי לממשלה, קדמה התכתבות בנושא עם משרד הבריאות, המשרד לבטחון-פנים וגורמים נוספים, אשר לא הביאה לפתרון הבעיה.

בעקבות פניה זו קיים היועץ המשפטי לממשלה דיון בסוגיה זו בהשתתפות נציגים של משרד הבריאות, משרד המשפטים, המרכז הרפואי הדסה, הפרקליטות הצבאית, משטרת ישראל, שירות בתי הסוהר ושירות הבטחון הכללי. בדיון הועלו חבעיות בהם נתקלים בבתי החולים בקשר עם התופעה של כבילת אסירים ועצירים בזמן הטיפול בהם ובמהלך שהותם בבית החולים, והקונפליקטים מתחום כבוד האדם והאתיקה הרפואית מזה, והצורך למנוע הימלטות של אסירים ולהבטיח את שלום הציבור מזה הכרוכים בכך. בסיכום אותו דיון נקבע כדלקמן:

"היועץ המשפטי לממשלה קבע, בסיום הדיון, כי לאור הצורך בבדיקה יסודית ומעמיקה של הנושא, תוקם וועדה מצומצמת בראשות המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, מר מזוז. הועדה תבדוק מהם הפתרונות המעשיים לנושא, תוך איזון בין זכויות האדם וצרכי המערכת.

כל אחד מן הגופים שהיו מיוצגים בדיון יוכל להיות מיוצג בוועדה. משרד הבריאות ייצג את הממסד הרפואי כולו, אולם השאלה, האם לשמוע בנפרד את בתי החולים, הושארה לשיקול דעתה של הוועדה.

הועדה תדון בכל סוגי האסירים - שב"ס, צבא או אחרים; אפשר, שייקבעו נהלים שונים במקצת לגופים השונים."

2. ואלה הנציגים של הגופים השונים אשר מונו כחברי הועדה:

משרד המשפטים - ער"ד מני מזוז, משנה ליועץ המשפטי לממשלה, יו"ר;
- ער"ד גלי בן-אור, ממחלקת ייעוץ וחקיקה, מרכזת הועדה;

משרד הבריאות - מר ראובן קרן, קב"ט המשרד;
- ער"ד שרונה צירין, מהלשכה המשפטית;

המשרד לבטחון פנים - תנ"צ (גימ') שלמה תורג'מן, ס' ראש המטה המבצעי-אג"מ;

משטרת ישראל - סנ"צ עידו גוטמן, ראש מדור סיוור, מטא"ר;
- ער"ד אילת אלישר, הלשכה המשפטית, מטא"ר;

שירות בתי-הסוהר - תג"ד יעקב זיגלבוים ז"ל;
- תג"ד שמולביץ חיים, היועץ המשפטי לשב"ס;

צה"ל - רס"ן רונן עצמון, היועץ המשפטי לחיל הרפואה אשר לקראת סיום עבודת
הועדה הוחלף על-ידי סרן אודי אלפסי;

שב"כ - ער"ד [REDACTED] יועץ משפטי למטה שב"כ;

3. כבסיס לדיוניה נקבע על-ידי הועדה נקבע סדר-יום שכלל את הנושאים הבאים:

- א. הנהלים הקיימים - סקירה של הנהלים בשב"ס, משטרת ישראל וצה"ל.
- ב. גיבוש עקרונות יסוד מנחים לעניין כבילת אסירים ועצירים;
- ג. אסירים ועצירים טעוני כבילה - קביעת אמות-מידה אחידות, ככל שניתן, לכל הגופים, לפי: סוג העבירה, חומרת העבירה, מין האסיר, מצב בריאותו, חשש הימלטות, חשש לאלימות מצד האסיר, משך הטיפול/אישפוז, וכיו"ב;
- ד. סוגי כבילה - אפיון סוגי הכבילה הנהוגים, וקביעת הנחיות באשר לסוגי הכבילה המותרים.
- ה. בחינת חלופות כבילה - כגון, שמירה, אגפים או חדרים נפרדים ומאובטחים, פתרונות בינוי (סורגים, מנעולים וכיו"ב).
- ו. פורום קבלת החלטות - הכרעה במחלוקות בין בית החולים לבין הרשות הממונה על משמורת האסיר או העציר.

4. הועדה התכנסה למספר ישיבות. במהלך ישיבות אלה שמעה הועדה סקירות של נציגי הגופים השונים (משטרה, שב"ס, צה"ל ושב"כ) באשר לנהלים לפיהם פועלים בגופים אלה לענין כבילת אסירים או עצירים המובאים לטיפול בבתי חולים.

כן שמעה הועדה את פרופ' שמואל פנחס, המנכ"ל דאז של ההסתדרות המדיצינית הדסה, אשר הציג את עמדתו בנושא. פרופ' פנחס הציג בפני הועדה את הבעיות המתעוררות מבחינת בית החולים והרופא המטפל, הן מבחינה אתית והן מבחינה רפואית-טיפולית, ואת הנסיון של המרכז הרפואי שהוא עומד בראשו בהתמודדות עם הבעיות שבסוגיה הנדונה מעוררת. את עמדת ועדת האתיקה של ההסתדרות הרפואית בישראל (הר"י) הציגה עו"ד לאה ופנר, מזכ"ל ההסתדרות הרפואית.

הועדה גם קיבלה ניירות עמדה של הגופים הנוגעים בדבר, המיוצגים בוועדה ואחרים, לרבות ההסתדרות המדיצינית הדסה, ההסתדרות הרפואית בישראל, עמותת "רופאים לזכויות האדם" והאגודה לזכויות האזרח.

מרכזת הועדה פנתה גם למספר שגרירויות וביקשה לקבל מהן את הנהלים הנוהגים בארצן בנושא. תשובה מפורטת התקבלה רק משירות בתי הסוהר בבריטניה. שאר החומר הבינ"ל בו נעשה שימוש בדו"ח נאסף והתקבל מגורמים מקומיים.

בהמשך לכך קיימה הועדה דיונים פנימיים בשאלות ובסוגיות הכלולות בסדר-היום האמור לעיל, ובעמדות שהוצגו בפניה ושהוגשו לה, בע"פ ובכתב, ובהתייחס גם לחומר בכתובים שנאסף והתקבל מגורמים שונים, בארץ ובח"ל. על יסוד אלה הוכן הדו"ח.

במהלך דיוני הועדה נהרג חבר הועדה תג"ד יעקב זיגלבוים ז"ל. חברי הועדה מבקשים להביע את צערם על מותו.

ב. סקירת החקיקה

5. שירות בתי-הסוהר -

המקור החוקי לכבילת אסירים המצויים במשמורת במתקני כליאה שבאחריות שירות בתי הסוהר, מצוי בפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971, בה נקבע בסעיף 76, כי "שירות בתי הסוהר יעסוק בניהול בתי הסוהר, בהבטחת אסירים ובכל הכרוך בכך". בסעיף 80 מצויה הוראה המסמיכה את הנציב להוציא פקודות כלליות לעניין פעולתו של שירות בתי הסוהר. בסעיף 16 לפקודה נקבע כי אסיר המועבר לאשפוז בבית חולים ממשלתי ייחשב במשך כל שהותו שם כאילו הוא "במשמורת כדין". כמו כן נקבעו בפקודה הוראות ספציפיות לעניין מניעת בריחת אסיר מבית חולים. להלן ההוראות הרלבנטיות לענייננו:

11. (א) אסיר הכלוא בבית סוהר יראו אותו כנתון למשמורתו החוקית של מנהל בית הסוהר.	אסירים
במשמורת
המנהל
(ב) כל אסיר יהיה כפוף למשמעת בית הסוהר ולתקנותיו כל תקופת מאסרו, בין כשהוא מצוי בתחום בית הסוהר ובין כשאינו מצוי שם.	
...	...
16. (א) חלה אסיר במחלה ואין בבית הסוהר שבו הוא כלוא תנאי-אישפוז מתאימים לכך, רשאי מנהל בית הסוהר, על סמך תעודת רופא ממשלתי, להורות להעבירו לבית חולים ממשלתי, וכל זמן שהוא נשאר שם ותקופת מאסרו טרם פגה ייחשב כאילו הוא במשמורת <u>כדין</u> .	אשפוז
אסירים
חולים
...	
17. מצא הרופא הממשלתי הממונה על בית החולים שאין צורך עוד שהאסיר יוסיף להיות בבית החולים, יודיע על כך למנהל בית הסוהר, והמנהל יעשה מיד להחזרת האסיר לבית הסוהר.	החזרת
האסיר
מאישפוז

18. רופאים ועובדים אחרים בבית-חולים ישתמשו בכל דרכי הזהירות הדרושים למנוע בריחתו של אסיר הנמצא שם בטיפול, וכל אמצעי הדרוש למניעת בריחתו יהיה חוקי, ואולם לא תשמש הוראה זו היתר לעשיית דבר אשר לדעת הרופאים הממשלתיים עלול לפגוע בבריאותו של האסיר.

מניעת
בריחה
מבית
חולים

19. אם מחמת חומרתה של העבירה שבגללה נמצא אסיר במשמורת, או מחמת סיבה אחרת, ראה מנהל בית הסוהר כי רצוי לנקוט אמצעים מיוחדים לבטחוננו של האסיר בהיותו בטיפול בבית-חולים, רשאי המנהל למנות עליו לפחות שני אנשים מתאימים, שאחד מהם לפחות יימצא עם האסיר יומם ולילה; אנשים אלה יהיו מוסמכים לעשות כל דבר הנחוץ כדי למנוע את בריחתו של האסיר ויהיו אחראים למשמורתו הבטוחה עד שיימסר למנהל עם שחרורו מבית החולים או עד גמר תקופת מאסרו, הכל לפי המוקדם.

אמצעים
מיוחדים
בבית
חולים

6. צה"ל -

המקור החוקי לכבילת עצירים ואסירים הנתונים להשגחת הצבא מצוי בחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955, בו נקבע לעניננו לאמור:

503. (א) שר הביטחון רשאי לקבוע בתקנות את סדרי המינהל, המשמר, והמשטר בבתי הסוהר הצבאיים ואת האמצעים שאפשר לנקוט בהם כלפי אסירים ועצירים לשם קיום המשמעת בבית הסוהר ועידודה, לרבות כללים להפחתת עונש, וכן את הסדרים לקבלת אסירים ועצירים ולשחרורם.

תקנות
בתי
הסוהר

(ב) ...

(ג) סעיף 80 לפקודת בתי הסוהר, 1946, יחול על בית סוהר צבאי, בשינויים הנובעים מן העניין, וכל מקום שנאמר בו 'תקנות' יראו כאילו נאמר 'תקנות שהותקנו על ידי שר הביטחון על פי סעיף 503'."

7. משטרת ישראל -

המקור החוקי לכבילת אסירים ועצירים הנמצאים במעצר או בהשגחתה של משטרת ישראל מצוי בפקודת המשטרה [נוסח חדש], התשל"א-1971 (להלן - פקודת המשטרה). בסעיף 3 לפקודה נקבע:

3. **"תפקידי המשטרה**
משטרת ישראל תעסוק במניעת עבירות ובגילויין, בתפיסת עבריינים ובתביעתם לדין, בשמירתם הבטוחה של אסירים, ובקיום הסדר הציבורי ובטחון הנפש והרכוש."

המפקח הכללי מוסמך, באישור השר, להוציא פקודות משטרת ישראל בנושאים שונים, בהתאם לסעיף סע' 9א לפק' המשטרה הקובע כדלהלן:

9א. **"הוצאת פקודות משטרת ישראל**
(א) המפקח הכללי יוציא, באישור השר, הוראות כלליות שיקבעו עקרונות לעניין ארגון המשטרה, סדרי המינהל, המשטר והמשמעת בה והבטחת פעולתה התקינה (להלן - הוראות המשטרה).
(ב) המפקח הכללי יוציא פקודות כלליות שיקבעו פרטים בנושאים האמורים בסעיף קטן (א) (להלן - פקודות המטה הארצי)."

לענין זה נזכיר גם את הוראת סעיף 10(א) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 הקובעת לאמור:

אמצעי
ריסון
ומשמעת

10. (א) ניתן לנקוט אמצעים סבירים, לרבות שימוש בכוח, כנגד עצור, שקיים חשש כי הוא עומד להימלט או לגרום נזק לגוף או לרכוש, כדי למנוע את הבריחה או את הנזק כאמור, וכדי להשליט סדר במקום המעצר.

הסמכות של משטרת ישראל לענין כבילתם של אסירים ועצירים שבמשמורתה מבוססת אפוא, מחד גיסא, על תפקידה "בשמירתם הבטוחה של אסירים", ומאידך גיסא, על תפקידה "לקיום הסדר הציבורי ובטחון הנפש והרכוש".

ג. סקירת הנהלים הקיימים

8. שירות בתי הסוהר -

מחלקת הביטחון של שירות בתי הסוהר הוציאה בספטמבר 1996 נוהל בנושא זה בשיתוף פעולה עם משרד הבריאות: "נוהל מבצעי מס' 3.07.96 "הוצאת אסיר באבטחה לבית-חולים חוץ לאשפוז/בדיקה". הנוהל כולל את ההוראות הבאות הנוגעות לעניננו (עותק הנוהל מצורף כנספח לדו"ח):

- א. חל איסור מוחלט לכבול אסיר לאחד מחלקי הרכב במהלך הנסיעה.
- ב. בעת הסעה לבית החולים ובבית החולים הכלל הוא כי האסיר ייכבל בידיו וברגליו.
- ג. בנסיבות ביטחוניות מיוחדות על-פי שיקול דעת המנהל או מטעמים רפואיים מיוחדים ייכבל האסיר ביד לסוהר.
- ד. אין לכבול אסיר החולה במחלה מידבקת לסוהר בכל מצב.
- ה. כאשר צוות בית החולים דורש מסוהר לשחרר את האסיר מכבליו עליו להפנות את הבקשה למנהל, סגן או קב"ט למתן אישור לשחרור מכבליו, או לקבלת הנחיות אחרות או לשחרור חלק מהכבלים.

1. לפני שחרור האסיר מכבליו על מפקד הצוות לבחון את נקודות התורפה במקום. אם אינו מתאים מבחינה ביטחונית אין לשחרר האסיר מכבליו. יש לבקש מהרופא מקום מוגן או לבקש מהרופא לאפשר לצוות המלווה לנכוח במהלך הבדיקה תוך מתן הסבר לרופא על הסיכונים הביטחוניים הכרוכים בשחרור כבלי האסיר.
2. בעת הנסיעה לבית החולים יהיה האסיר כבול בידי וברגליו.
3. כאשר יש התנגשות בין צורכי הביטחון לדרישות הרפואיות יש לזמן פגישה של שב"ס עם קב"ט בית החולים.
4. צוות הליווי יכלול לפחות שני סוהרים בצירוף נהג.
5. חלה חובת כבילת האסיר במהלך האשפוז למיטה או לחפץ אחר הקבוע בקיר ושלא ניתן לעוקרו/להוציאו ממקומו.
6. בעת אשפוז והיה ואושר לסוהרים לאכול בחדר האוכל, יימצא לפחות סוהר אחד בתפקיד ליד מיטת האסיר, האסיר יהיה כבול למיטה.

9. צח"ל -

בצה"ל קיימות שלוש מערכות שונות של הוראות קצין משטרה צבאי ראשי (להלן - הוראות קמצ"ר). הוראות הדנות בכלואים בבתי סוהר צבאיים, הוראות הדנות בכלואים הנמצאים בחדר-משמר והוראות הדנות בכלואים בטחוניים. (עותק הוראות קמצ"ר הרלבנטיות מצורף כנספח לד"ח). להלן עיקרי הדברים בהוראות הנוגעים במישרין לעניננו:

בתי סוהר צבאיים: הוראה מס' 3524 - "ליווי כלואים לחר"פ ובתי-חולים"

- א. כבילת הכלוא תעשה על-ידי אזיקי ידיים כאשר הכלוא כבול יד אל יד השוטר. ניתן לכבול כלוא אל כלוא. יש לוודא כי בידי המלווה מצוי מפתח מתאים לאזיקים.
- ב. הסרת האזיקים מידי הכלוא תעשה בעת הטיפול בהתאם לדרישה המפורשת של הרופא או המטפל. בעת הסרת האזיקים יימצא השוטר בסמוך לכלוא. השוטר יעזוב את חדר הבדיקה רק אם הרופא הורה זאת.
- ג. במקרה בו נדרש השוטר לעזוב את חדר הטיפול, יימצא שוטר אחד סמוך לדלת הכניסה לחדר ושוטר שני ליד החלון. השוטרים לא יעזבו את מקומם עד לגמר הטיפול.

ד. שימוש בשירותים - ביקש הכלוא להשתמש בשירותים, יובילו המלווה כבול יד אל יד לשירותים ויסיר את האזיקים לפני שהכלוא נכנס לשירותים. המלווה ימצא ליד הדלת כשהדלת פתוחה והוא רואה את הכלוא. יש לאפשר לכלוא ליטול ידיים ולכבול בשנית באזיקים.

כלואי שטחים: הוראה מס' 6301 - "טיפול רפואי בכלואים"

- א. במידה ויש צורך לפנות עצור חולה למרפאת חוץ או לבית חולים יוציא מפקד המחנה ליווי אשר יתוודרך, בין היתר, בדבר שיטת האבטחה בעת האשפוז.
- ב. בעת אשפוז בבית החולים יופרדו עצורים חולים ככל האפשר מחולים אחרים.
- ג. עצורים מאושפזים בבית החולים זכאים ליחס ולטיפול שאינם נופלים מזה הניתן לכלל האוכלוסייה.

כלואי שטחים: הוראה מס' 6403 - "העברת והוצאת כלואים מחוץ למחנה"

- א. העברת הכלואים תבוצע תמיד באופן אנושי ועל-פי הנהלים בפקודה.
- ב. יש לאסוף חומר מודיעיני חשוב על הכלואים ולבצע על-פיו הערכת מצב:
 - (1) פרטי האישום בו מואשם הכלוא תוך שימת דגש על שימוש באמל"ח, פגיעה באדם, תקיפת חיילים, בריחות קודמות.
 - (2) משך היות העצור בסטטוס ע.ת.ה.
 - (3) יתרת מאסר לה נשפט הכלוא.
- ג. בעת אישפוז/בדיקה בבית חולים:
 - (1) מפקד ליווי יבצע הערכת מצב לוודא דרכי כניסה ויציאה אפשריות.
 - (2) הכלוא יאובטח כל זמן הטיפול ויהיה בהשגחה מתמדת על-ידי שני מלווים לפחות, כאשר מפקד הליווי מוביל.
 - (3) בעת החלטת רופא לבדוק את הכלוא כשהוא לבדו על אחראי הליווי לאבטח את החדר ופתחי מילוט אפשריים.
 - (4) הכלוא ילווה לכל מקום בבית החולים כשהוא אזוק (ידיים ו/או רגליים בהתאם לצורך).

כלואי שטחים : הוראה מס' 6410 - "כבילה באזיקים"

- א. אין לכבול כלוא באזיקים אלא אם סבור נותן ההוראה כי הכבילה הכרחית למניעת פגיעה גופנית בכלוא, באדם אחר או ברכוש או למניעת בריחה.
- ב. כבילה באזיקים תעשה במקרים הבאים:
- (1) כאמצעי ריסון - כאשר יש חשש שהכלוא עלול להזיק לעצמו, להתפרע, לגרום נזק לאחרים או לרכוש.
 - (2) כאמצעי אבטחה - למניעת בריחת הכלוא בעת העברתו בתוך בית הסוהר או מחוצה לו.
 - (3) לפי שיקול-דעת מפקד המתקן.
- ג. הוראה לכבול כלוא באזיקים תינתן בכתב בצירוף נימוקים.
- ד. הסמכות להורות על כבילת כלוא באזיקים נתונה:
- (1) עד 12 שעות - מפקד תורן, מפקד בדרגת סגן ומעלה ובלבד שההוראה תבוא לאישור מפקד בהקדם האפשרי.
 - (2) עד 72 שעות - מפקד בדרגת סא"ל בלבד.
 - (3) מעל 72 שעות - המפקד, באישור קמצ"ר וקצין רפואה.
- ה. אמצעי הכבילה יהיו - כבילת ידיים, כבילת רגליים או כבילת ידיים ורגליים.
- ו. השימוש בכבילה כאמצעי ריסון יופסק משרוסן הכלוא.
 - ז. אמצעי כבילה לא יהווה אמצעי ענישה כלפי הכלואים.
- ח. בעת שימוש בכבילה כאמצעי ריסון יש להוציא כתב כבילה שיכלול: תאריך ושעת כבילה, משך זמן הכבילה, צורת הכבילה, סיבת הכבילה, ופרטי מאשר הכבילה.
- ט. אין לכבול כלוא לעצם דומם או צומח כגון: מיטה, עץ, עמוד ברזל וכו'.
- י. בזמן טיפול רפואי כאשר יש הנחיה של הרופא להתיר האזיקים יש להיערך לאבטחה היקפית על-מנת למנוע כל אפשרות בריחה. יש לתדרך את כוח הליווי שבכל מקרה ילווה העצור ויאובטח.
- יא. כאשר כלוא מוצא מהמתקן לצורך בדיקה רפואית יש להסיר את הכבלים לפני היכנסו למקום הבדיקה. כבילתו בשנית תעשה רק לאחר שעזב את החדר.
- יב. כבילה באזיקי רגליים תהא באישור קצין בדרגת סא"ל ומעלה בלבד במקרה שיש חשש סביר לבריחת הכלוא או התפרעות עד כדי סכנתם וסכנת הסובבים אותם. סמכות זו אינה ניתנת להאצלה לבעלי דרגות אחרים במתקן הכליאה.

- יג. השימוש ייעשה באזיקי מתכת בלבד תוך הקפדה על שימוש באזיקי ידיים לאזיקת ידיים ואזיקי רגליים לרגליים.
- יד. יש לבצע פעולת נצירה של האזיקים ע"מ למנוע פגיעה בכלוא (בעיקר בכלי דס).
- טו. אין לבצע אלתורי כבילה נוספים, מעבר למותר בפקודה זו.

10. משטרת ישראל -

פקודת המטה הארצי מס' 12.03.03 "העברת כלואים ואבטחתם, מחוץ לכותלי בית המעצר" (המצורפת כנספח לד"ח), כוללת את ההוראות הבאות לעניננו:

- א. כלוא החב כבילה לא יובל ברחוב, אלא כדי להביאו לרכב ההסעה או כדי להביאו מרכב ההסעה ליעד ורק אם הוא כבול לשוטר או לכלוא אחר.
- ב. בעת ההגעה ליעד יש לבדוק את אמצעי ההגנה המצויים במקום ויש להגביר את הפיקוח על הכלוא אם נמצא ליקוי כלשהו באמצעי ההגנה.
- ג. אבטחת כלוא בעת העברתו -
- (1) ככלל, יש לכבול כל כלוא המואשם או נחשד בביצוע עבירה מסוג פשע. על-פי שיקול דעת מפקד ליווי להורות שלא לכבול את הכלוא אם לא מדובר בכלוא אלים או ברחן.
 - (2) אין לכבול כלוא המואשם בפשע אם הוא, חולה, נכה, אישה או קטין - אלא אם ניסה להתאבד או לפגוע באחרים שבאותו מסע ליווי - על-פי שיקול דעת מפקד חוליית הליווי.
 - (3) ככלל אין לכבול אסירים המרצים מאסר אזרחי, עברייני תנועה, עברייני צוארון לבן, חולים, נכים, זקנים, נשים וקטינים החשודים או אשמים בעבירות מסוג חטא או עוון - אלא אם ניסו להתאבד או לפגוע באחרים הנמצאים באותו מסע ליווי - על-פי שיקול דעת מפקד חוליית ליווי.
 - (4) מפקד חוליית ליווי ינמק בכתב כל החלטת כבילה בטופס.
 - (5) למרות הסייגים האמורים לעיל - יש לכבול באזיקי יד, ללא קשר לחומרת העבירה שביצעו, לגילם, למינם ומצב בריאותם, את הכלואים הבאים:
 - א. כלוא שנמלט בעבר או ניסה להימלט ממשמורת חוקית.
 - ב. כלוא הידוע כאלים, או כלוא שמתנהג או עומד להתנהג באלימות, ועלול לפגוע בעצמו או באחרים, או להעלים, או להשמיד ראיות.

- ג. כלוא שיש חשש שימלט, שאין לו מקום מגורים קבוע וידוע בישראל וקיים חשש שאם יימלט, יתחמק מהדין.
- ד. כלוא המואשם או הנחשד בביצוע עבירה מסוג פשע חמור, דהיינו עבירה שדינה 10 שנות מאסר ומעלה.
- (6) כלואים אותם יש לכבול באזיקי רגל -
- א. כלוא הנאשם או הנחשד בביצוע עבירה מסוג פשע חמור.
- ב. כלוא שבעבר נמלט או ניסה להימלט ממשמורת חוקית, או כלוא שקיים לגביו חשש סביר, שינסה להימלט ממשורת חוקית.
- (7) קצין בדרגת מפקח ומעלה או מפקד יחידת ליווי, רשאי להורות לשחרר כלוא מכבלי רגל. הוראה זו יש לנמק בכתב. אולם, רשאי מפקד יחידת הליווי, להורות שלא לכבול כלוא באזיקי רגל. הורה כך, עליו לנמק החלטתו בכתב.
- (8) אופן הכבילה -
- א. הכבילה תיעשה באזיקים בלבד.
- ב. מפקד חוליית הליווי יקבע את שיטת כבילת הכלוא, בהתאם לחומרת העבירה המיוחסת לכלוא, בהתאם לאופיו ובהתאם למידע עליו.
- ג. ככלל, אין לכבול כלוא לעצמים דוממים כגון: עץ, דלת, ספסל, בין אם הוא מצוי ברחוב ובין אם הוא בתוך רכב, אלא במקרים קיצוניים ודחופים, שבהם נחוצה כבילת הכלוא לעצם דומם לשם אבטחת חיים, ולאחר שננקטו כל הפעולות לצמצום הנוק והפגיעה האפשריים.
- ד. בעת כבילת כלוא באזיקי יד, יש להדק את האזיקים סביב פרק ידו של הכלוא ולנצור את מנגנון הנעילה. חובת הנצירה אינה חלה, כשהכלוא מובל כבול לשוטר.
- ד. אבטחת כלוא במוסד רפואי -
- (1) כל כלוא השוהה במוסד רפואי, יהיה נתון תחת משמר, ויאובטח על-פי כללי האבטחה המותווים בפקודה זו והמתאימים לגביו.
- (2) שוטר השומר על כלוא במוסד רפואי, ייענה לבקשת גורם רפואי בבית החולים ללבוש חלוק מעל מדיו.
- (3) החובה לשמור על כלוא במוסד רפואי, חלה על המרחב, שבתחומו נמצא המוסד הרפואי.
- (4) השמירה על כלוא פחייע במוסד רפואי, במשך 48 השעות הראשונות מאז אשפוזו, היא באחריות צה"ל, ולאחר מכן - באחריות המרחב המשטרתית, שבתחומו נמצא המוסד הרפואי.

ה. כבילת קטין -

- (1) ככלל, אין לכבול קטין.
 (2) על אף האמור לעיל, ניתן יהיה לכבול קטין, בהתקיים תנאי מן התנאים הבאים:

- א. קיים חשש סביר שהקטין יברח.
 ב. הקטין ידוע כאלים או מנסה לפגוע בעצמו או באחרים.
 ג. קיים חשש סביר שהקטין ינסה להעלים ראיות או להשמיד ראיות.
 ד. הקטין ניסה בעבר לברוח ממעצר או ממאסר חוקי, או ממעון חסות.
 ה. הקטין ביצע עבירה מסוג פשע שסיכנה בצורה ממשית חיי אדם או שלמות גופו, כגון: רצח, ניסיון לרצח, אונס, שוד או עבירת אלימות שגרמה לחבלה חמורה.

- (3) אין לכבול קטין מתחת לגיל 16 בכבלי רגל. קטין מעל גיל 16 ייכבל בכבלי רגל, רק אם סבור מפקד חוליית הליווי, שאין דרך אחרת להבטיח את הגעת הקטין, בשלום, ליעדו.

11. שב"כ -

האוכלוסייה של עצורים ואסירים ביטחוניים היא, מעצם מהותה, בדרגת מסוכנות גבוהה ביותר, הן בהיבט של חשש להימלטות, והן מבחינת הסכנה הנשקפת מהם לציבור. אוכלוסייה זו של עצורים ואסירים ביטחוניים נמצאת במשמורת בטיפול צה"ל או המשטרה - כאשר מדובר בעצורים, ובמשמורת שב"כ - כאשר הם כבר שפוטים ונמצאים בבתי הסוהר.

בשב"כ לא קיים נוהל לגבי הנושא של כבילת העצורים או האסירים כיון שכאמור הם לא מצויים למעשה בהחזקתו ובמשמרתו של שב"כ. הדרישה היחידה של השב"כ היא שתהיה אבטחה טובה של העצורים והאסירים במהלך שהותם בבתי חולים. מעבר לכך אין לשב"כ כל דרישות מיוחדות לגבי סוג האבטחה.

ד. ניתוח: איזון ערכים ואינטרסים

12. סקירת הנהלים הקיימים בפרק ג' לעיל לא כללה את כל הנהלים בנושא, ואף לא את כל ההוראות בנהלים שנזכרו, אלא רק את אלה הנוגעים באופן ישיר או קרוב לסוגיה דנן, של כבילת אסירים ועצירים בבתי חולים. כעולה מהסקירה, אכן קיימים נהלים מפורטים של הגופים הנוגעים בדבר בנושא הכללי של כבילת אסירים ועצירים. ברם, בהיבט של כבילה במהלך שהות וטיפול רפואי בבית חולים שמחוץ לכותלי מתקני הכליאה, הנהלים אינם שלמים, אינם אחידים, וחסרים גם התמודדות הולמת ומספקת עם הקונפליקטים והדילמות שסוגיה זו מעוררת.

הסוגיה של כבילת אסיר או עציר במהלך הטיפול בו ובמהלך שהותו בבית החולים מעוררת דילמות קשות בשל הקונפליקט המובנה בסיטואציה זו, כאשר מזה עומדת זכותו של האסיר והעציר, ככל אדם אחר, לקבל טיפול רפואי נאות תוך שמירה על כבודו ופרטיותו כאדם, ומהצד האחר עומדות חובותיהן של הרשויות להבטיח את האינטרס הציבורי שבמניעת הימלטותו של האסיר או העציר, ובהבטחת שלום הציבור הרחב וציבור הסובבים את האסיר או העציר המטופל. בתוכם מצוי הצוות הרפואי המטפל, אשר חייב לפעול בהתחשב בערכים ובאינטרסים האמורים, ובהתאם לעקרונות האתיקה הרפואית.

התופעה של כבילת אסירים ועצירים בבתי חולים, והדילמות המוסריות והחברתיות הכרוכות בכך מצאה ביטוי גם בדיווחים ובכתבות שהתפרסמו בעיתונות. כך לדוגמא, התפרסם כי אסיר שהיה מאושפז בבית חולים תל-השומר נכבל למיטתו למרות שראשו וצוארו היו מקובעים. בכתבה נאמר כי דוברת שירות בתי הסוהר מסרה כי סיווגו של האסיר מחייב שמירה וכבילה בעת יציאתו מהכלא (מ. ריינפלד, "אסיר פצוע נכבל למיטתו בבי"ח למרות שצוארו וראשו היו מקובעים", הארץ, 28.7.97). במועד אחר פורסם כי עציר פלשתינאי אשר נתפס על-ידי כוחות הבטחון, ובבדיקות רפואיות נמצא כי הוא סובל מסוכרת ואנמיה, אושפז במחלקה פנימית בבית חולים הדסה עין-כרם כשהוא כבול בניגוד לעמדת הצוות הרפואי המטפל (ס. סוקול, "עציר פלשתינאי כבול למיטתו ב"הדסה" עין כרם, בניגוד למדיניות ביה"ח", הארץ, 18.8.97). היו גם פרסומים על אסירה פלסטינית אשר נכבלה למיטתה בשעת לידה (!).

לאחרונה ממש פורסם על אסיר בן 60 מעזה אשר עבר ניתוח מעקפים בבית החולים ע"ש שיבא, והיה מאושפז שם במחלקות לטיפול נמרץ לב ונשימתי כחודש ימים. האסיר נפטר זמן קצר לאחר החזרתו לכלא. בכתבה נטען, כי במשך כל תקופת אישפוזו, גם כשהיה מחובר למכונת הנשמה במחלקה לטיפול נמרץ, הוא היה כבול באזיקים ברגליו (גדעון לוי, "מאזיקים משחרר רק המוות", הארץ, 7.8.98).

אלה רק מקצת מהמקרים שהתפרסמו, ואף שיש להניח שאינם משקפים את הכלל, יש בהם כדי להדגים את הבעייתיות הרבה הכרוכה בנושא זה, ואת הצורך בליבון הבעיות, ובהוצאת הנחיות ברורות ומחייבות אשר יהוו קו מנחה ואחיד לכל הרשויות האחראיות על משמורתם של אסירים ועצירים, ולכל בתי החולים.

13. הסוגיה בה עסקה הועדה מתעוררת בשל ההתנגשות שבין הצורך של שירות בתי הסוהר, המשטרה וצה"ל, כרשויות המופקדות על משמורתם של האסירים והעצירים הנמצאים באחרייתם, למנוע את בריחתם, ולמנוע פגיעה בציבור, בצוות הרפואי או בחולים, לבין הצורך לנהוג באסירים ובעצירים הנזקקים לטיפול כבשאר חולים, ולטפל בהם ללא מגבלות הנובעות מכבילתם. תפקידיהם של משטרת ישראל, שירות בתי הסוהר וצה"ל לענין זה מעוגנים בדברי חקיקה ובהלים מחייבים שהוצאו מכוחם, כפי שפורט בפרקים ב' ו-ג' לעיל.

על משטרת ישראל, שירות בתי הסוהר וצה"ל מוטלת כאמור חובה לשמור את האסירים והעצירים במשמורת בטוחה. כאשר העצירים או האסירים נמצאים בתוך מתקני המעצר והכליאה, הם מצויים במקום שהוכשר ויועד למילוי מטרה זו. לא כן הדבר כאשר עצירים ואסירים מובלים לטיפול בבתי חולים, שכן מקומות אלה מטיבם שאינם מותאמים לצרכים אלה. מטבע הדברים שנמצאים בהם בני אדם רבים, וקיים חשש, הן של בריחה, והן של העברת מידע, תיאום עדויות וגרסאות, איומים על עדים ועוד. או אז נדרשים כוחות הבטחון לרמת אבטחה גבוהה יותר, ועל-מנת להשיג את אותה מטרה - שמירת העצירים והאסירים ומניעת בריחתם - עליהם לנקוט באמצעים חמורים יותר.

14. אין לשכוח כי עצירים ואסירים מוחזקים במעצר ובמאסר לאחר שבית המשפט מצא כי התקיימו הנסיבות המחייבות והמצדיקות זאת (למעט במעצר ראשוני). אין מדובר אפוא בעוברי אורח תמימים. נסיבות אלו ממשיכות להתקיים גם כאשר העציר או האסיר מובל לטיפול רפואי מחוץ לבית המעצר או בית הסוהר.

הסיבות והעילות להחזקת אדם במעצר, בין מעצר לפני הגשת כתב-אישום ובין מעצר לאחר הגשת כתב-אישום, קבועות בסעיפים 13 ו-21 לחוק. סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996. החזקת חשוד או נאשם במעצר נועדה למנוע את הסכנות המפורטות בחוק, היינו - חשש לשיבוש הליכי חקירה ומשפט, להתחמקות מחקירה, מהליכי שפיטה או מריצוי עונש מאסר, להעלמת רכוש, להשפעה על עדים או לפגיעה בראיות, וכן חשש שהחשוד יסכן בטחונו של אדם, את בטחון הציבור או את בטחון המדינה. מניעתן של סכנות אלה היא תכלית ראויה המצדיקה פגיעה בחירותו של אדם.

למאסר לאחר ההרשעה, תכליות ידועות, שלא כאן המקום לעמוד על פרטיהן, ובהן גם הרחקתו מהחברה של אדם המהווה אלמנט המסכן את החברה, בין בהיבט בטחוני ובין בהיבט פלילי.

כל המטרות והתכליות שפורטו לעיל של המעצר ושל המאסר עומדות בסכנה, כאשר מכל סיבה שהיא, העציר או האסיר מוצאים אל מחוץ לתא המעצר או תא בית הכלא.

על-כן, כאשר משטרת ישראל או שירות בתי הסוהר או צה"ל מוציאים עציר או אסיר הנמצא במשמורתם אל מחוץ למתקן המעצר או הכליאה, עליהם למצוא תחליף אשר יאפשר להם להשיג את אותן מטרות לשמן נמצא העציר או האסיר במעצר או במאסר מלכתחילה. אחד מהאמצעים הוא הכבילה של האסיר או העציר במהלך שהותו מחוץ לכותלי מתקן הכליאה או המעצר.

15. עם כל זאת, יש לתת את הדעת לכך כי אסיר או עציר הנזקק לטיפול רפואי הוא בראש ובראשונה אדם חולה, הזכאי לטיפול רפואי הולם כמו כל אדם אחר. זכותו של אסיר ועציר לקבל טיפול רפואי ככל אדם אחר היא זכות אנושית אלמנטרית.

כבילה כרוכה באי-נוחות לא מבוטלת. מובן מאליו כי עבור אדם חולה כבילה היא מצב מקשה במיוחד. הכבילה עלולה לגרום לתולה לא רק אי-נוחות אלא אף לסבל של ממש. כבילה מקשה ואף מונעת מהחולה הכבול לשנות את תנוחתו במיטה או להתהפך, ושאר פעולות שגרתיות שהשפעתן רבה במיוחד עבור אדם חולה הסובל מכאבים והמרותק למיטתו עקב מחלה.

לכך יש להוסיף גם את תחושת ההשפלה של האסיר או העציר הכבול בעת שהותו בבי"ח בקרב חולים רגילים, אשר עלולה, במקרים מסוימים, גם להשפיע על יכולתו הפיזית והנפשית להתמודד עם מחלתו, וכן את תחושת אי הנוחות הנגרמת גם לשאר החולים בסביבתו של האסיר או העציר הכבול.

16. הזכות לקבלת טיפול רפואי הולם, תוך שמירת כבודו ופרטיותו של החולה, היא זכות יסוד המוגנת ומעוגנת כיום בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, הקובע, בין היתר, כי כל אדם זכאי להגנה על חייו, על גופו ועל כבודו, וכל אדם זכאי לפרטיות ולצנעת חייו (סע' 4 ו-7). זכויות אלה מוקנות לכל אדם, וכל רשות מרשויות השלטון חייבת לכבדן (סע' 11 שם).

בכל הנוגע לזכויות החולה, ולהגנה על כבודו ופרטיותו קיים כיום הסדר מקיף בחוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996. סע' 1 לחוק קובע את מטרתו "לקבוע את זכויות האדם המבקש טיפול רפואי או המקבל טיפול רפואי ולהגן על כבודו ועל פרטיותו". בהמשך לכך קובע החוק את הזכות של כל נזקק לטיפול רפואי לקבלו (סע' 3), את האיסור להפלות בין מטופל למטופל מטעמים שלא לענין (סע' 4), את הזכות לקבלת טיפול רפואי נאות (סע' 5), ואת החובה לשמור על כבודו ופרטיותו של המטופל בכל שלבי הטיפול הרפואי (סע' 10). בהתאם לסע' 27 לחוק, חלות הוראות החוק גם על צה"ל, משטרת ישראל ושירות בתי הסוהר, לרבות לענין מטופלים הנמצאים במשמורתם, בשינויים שאינם לעניננו לענין עצם זכויותיו של אסיר או עציר כחולה.

וראו עוד לענין זה את סע' 9(ב1) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996, הקובע את זכותו של עצור לקבל "טיפול רפואי הנדרש לשם שמירה על בריאותו", וכן את הוראות פק' בתי הסוהר שהובאו לעיל והתקנות שהותקנו מכוחה לענין זה.

17. גם בפסיקת בית המשפט העליון נדון בהרחבה, בהקשרים שונים, נושא מעמד האסיר בחברה וזכויותיו. בבג"צ 144/74 לבנה נ. נציבות שירות בתי הסוהר, פ"ד כח(2) 686, נאמר על-ידי השופט חיים כהן, כתוארו אז, לעניננו:

"כליאתו של אדם בבית הסוהר אין בה אלא כדי לשלול ממנו חופש תנועתו. רעות רבות הכרוכות בחיי הכלא מתווספות עוד על שלילת החופש, אבל כל נוסף על הרעות ההכרחיות שאין למנען, מגבלות ופגיעות שאין בהן לא צורך ולא הצדקה." (שם, בעמ' 690)

בבג"צ 355/79 קטלן נ' שירות בתי הסוהר, פ"ד לד (3) 294, בו נדון נוהל לפיו רשאי מנהל בית סוהר להורות על עריכת חוקן באסיר על-מנת לגלות האם חבוי בגופו סם, על אף התנגדותו של האסיר, נקבע על-ידי השופט ברק (כתוארו אז) לאמור:

"כל אדם בישראל נהנה מזכות יסוד לשלמות גופנית ולשמירת כבודו כאדם. זכויות אלה כלולות "במגילת הזכויות השיפוטיות" - כלשונו של חברי הנכבד, הנשיא לנדוי בבג"צ 112/77, פד"י ל"א(3), 657 - אשר הוכרה על ידי בית משפט זה. הזכות לשלמות גופנית וכבוד האדם היא אף זכותו של העצור והאסיר. חומות הכלא אינן מפרידות בין העצור לבין כבוד האדם. משטר החיים בבית הסוהר מחייב, מעצם טבעו, פגיעה בחירויות רבות מהן נהנה האדם החפשי (ראה בג"צ 269/69 פד"י כ"ג(2), 233 ; בג"צ 881/78 פד"י ל"ג(1), 139), אך אין משטר החיים בבית הסוהר מחייב שלילת זכותו של העצור לשלמות גופו ולהגנה בפני פגיעה בכבודו כאדם. החופש נשלל מהעצור; צלם האדם לא נלקח ממנו." (שם בעמ' 298ג)

בבג"צ 114/86 וייל נ' מדינת ישראל, פ"ד מא(3) 477, בו נדונה שאלת זכותו של אסיר לחופשה חריגה לשם קיום יחסי אישות למילוי מצוות "פרו ורבו" נאמר מפי השופט מ' אלון, כתוארו אז, כהאי לישנא:

"זכותו של האסיר לכבודו ולשלמו הגופניים והנפשיים, שמורה היא לו כל עוד אין קיומה של זכות זו נוגד חובתם של שלטונות בית הסוהר לקיים שלילת חופש התנועה הימנו והנובע מחובתם זו, היינו שמירה על כללי הבטחון וסדרי בית הסוהר.

בכך דומה היא זכות זו לכל זכות יסוד אחרת, שאינה אבסולוטית אלא יחסית, וקיומה ושמירתה הם על ידי מציאת האיזון המתאים בין האינטרסים הלגטימיים השונים, של שני יחידים או של היחיד והציבור, אינטרסים שכולם מעוגנים ומוגנים בדין. (ראה ע.ע.א 4/82 הנ"ל, בעמ' 210)... מידת איזון זו ושיעורה, מעצם מהותה, אינה ניתנת להגדרה...

זכות יסוד השמורה לאסיר יש ומקצתה היא בבחינת זכות בל תעבור ומקצתה כפופה היא לכללי האיזון האמורים. כך הוא, דרך משל, לענין הטיפול הרפואי של האסיר. הזכות לקבלת טיפול רפואי מעוגנת היא בחובה שבדין המוטלת על שלטונות בתי הסוהר, כמפורט בפקודת בתי הסוהר (נוסח חדש), תשל"ב-1971 ובתקנות בתי הסוהר, תשל"ח-1978, שהותקנו על פיה. זוהי זכות מינימלית אנושית, שאינה כפופה לשקולי איזון של קיום משאבים וטעמי בטחון. (שם, בעמ' 490-292)

בעע"א 4463/94 גולן נ' שירות בתי הסוהר, פ"ד נ(4) 136, בו נדונה שאלת חופש הביטוי של אסיר, אומר לענין זה השופט מצא:

"הלכה מושרשת היא עמנו, כי זכויות היסוד של האדם "שורדות" גם בין חומות בית הסוהר ונתונות לאסיר (וכן לעציר) אף בתוך תא-כלאו. יוצאות מכלל זה הן אך זכותו של האסיר לחופש התנועה, ששלילתה מן האסיר נובעת מכליאתו, וכן מיגבלות המוטלות על יכולתו לממש חלק מזכויותיו האחרות; מהן מיגבלות המתחייבות משלילת חירותו האישית, ומהן מיגבלות שיסודן בהוראה מכורשת בדין.

הנחת היסוד היא, שסל זכויות האדם של אסיר מכיל את כל הזכויות והחירויות הנתונות לכל אזרח ותושב, למעט חופש התנועה שנשלל ממנו עקב המאסר. (בעמ' 152)

ובהמשך הדברים הוא מוסיף:

"עלינו לזכור ולהזכיר, שכבוד האדם של האסיר הוא ככבודו של כל אדם. המאסר פוגע בחירותו של האסיר, אך אסור שיפגע בכבוד האדם שלו. זכות-יסוד היא לאסיר שכבודו לא ייפגע ועל כל רשויות השלטון מוטלת חובה לכבד זכות זו וכן להגן עליה מפני פגיעה (ראה: בש"פ 7223/95 מדינת ישראל נ' רוטשטיין [טרם פורסם], מפי השופט אור). יתר על כן: פגיעה בכבוד האדם של אסיר פוגעת לא רק באסיר, אלא גם בדמותה של החברה. יחס אנושי לאסירים מהווה חלק מנורמה מוסרית-אנושית שמדינה דמוקרטית מצווה לקיימה. ומדינה הפוגעת בכבוד אסיריה, מפרה את חובתה, המוטלת עליה כלפי כלל אזרחיה ותושביה, לכבד את זכויות היסוד של האדם." (בעמ' 155)

וראו גם לענין זה: בג"צ 540/84 יוסף נ' מנהל כלא איו"ש, פ"ד מ(1) 567, בעמ' 573.

מכל המקובץ לעיל עולה, כי לאסיר ולעציר זכות יסוד אנושית אלמנטרית לשלמות גופו ולקבלת טיפול רפואי נאות. לאסיר ולעציר גם הזכות להגנה על כבודו ופרטיותו, ככל שפגיעה באלה אינה מתחייבת מעצם מעמדו כאסיר וכעציר בהתאם לדין. על כן מוטלת החובה על רשויות השלטון האחראיות על משמורתם של האסירים והעצירים לאזן בין הערכים והאינטרסים המתנגשים, ולצמצם למינימום ההכרחי את הפגיעה בכבודו של אסיר ועציר, העלול להגרם בשל כבילתו בעת טיפול רפואי, זאת אי הנוחות והסבל הכרוכים בכבילתו מקום שאלה הכרחיים.

ראוי להדגיש לענין זה, כי אמנם בהתאם לפסיקת בית המשפט העליון בהתנגשות בין הערכים של בטחון המדינה, שלום הציבור והסדר הציבור מזה, לבין זכויות יסוד של האדם, כגון חופש הביטוי, חופש ההפגנה או חופש התנועה מזה, יד הראשונים על העליונה. ברם, זאת רק באין אפשרות סבירה ליישב בין הערכים המתנגשים, וכאשר הפגיעה בבטחון, בשלום הציבור או בסדר הציבורי היא קשה, וההסתברות לקיומה היא גבוהה. ראו, למשל: ע"ב 2/84 ניימן נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית, פ"ד לט(2) 225, בע' 265 ואילך; בג"צ 18/86 לאור נ' המועצה לביקורת סרטים ומחזות, פ"ד מא(1) 421, 435; בג"צ 680/88 שניצר נ' הצנזור הצבאי הראשי, פ"ד מב(4) 617, בעמ' 630 ואילך; ובג"צ 2481/93 דיין נ' ניצב וילק, פ"ד מח(2) 456, בו נאמר לענין זה (בעמ' 472):

"אין לקיים חברה דמוקרטית מאורגנת בלא לקיים את האינטרס הציבורי, לבטחון, לסדר ולשלום הציבור. אמת, אין לקיים משטר דמוקרטי רק באמצעות הסדר הציבורי, אך אין לקיים משטר דמוקרטי בלעדי הסדר הציבורי. הסדר הציבורי הוא מערכי היסוד של שיטת המשפט (ראה בג"צ 109/70 המוטראן הקופטי האורתודוכסי בירושלים נ. שר המשטרה, פ"ד כה(1) 225, 246).

האינטרס הציבורי כולל את שלום הציבור, את השקט והשלווה בחיי היומיום, את הבטחון האישי של אדם בביתו ובמקומות ציבוריים, את היחסים הראויים בין פרט לפרט ובין פרט לשלטון. אכן, האינטרס הציבורי כולל בחובו את ההגנה על זכויות האדם של הפרט. בלא סדר ציבורי לא ניתן להבטיח זכויות אדם. בלא סדר אין חירות."

ובהמשך הדברים, בעמ' 475 נאמר:

באיזון "האנכי", ידו של ערך אחד - המתנגש עם ערך אחר - על העליונה. עם זאת, עליונות זו משתכללת רק אם מתקיימים דרישותיה של נוסחת האיזון לגבי הסתברות הפגיעה בערך העדיף ומידת הפגיעה בו. כך, למשל, האינטרס הציבורי בשלום הציבור ובסדר הציבורי גובר על חופש הביטוי, ובלבד שקיימת "ודאות קרובה" כי ייגרם נזק מעשי לאינטרס הציבורי אם חופש הביטוי לא יוגבל (ראה בג"צ 806/88 הנ"ל). בדומה, האינטרס הציבורי לבטחון גובר על חופש התנועה מחוץ לגבולות המדינה, ובלבד שקיים "חשש כן ורציני" לפגיעה בבטחון אם תוגשם הזכות לצאת מהארץ."

18. לכבילת אסיר או עציר המצוי בטיפול בבית חולים יש היבט חשוב נוסף, מנקודת ראותו של הרופא המטפל. מבחינת הרופא המטפל והצוות הרפואי בכלל, העציר או האסיר הוא חולה ככל חולה אחר הנזקק לטיפול, והזכאי לטיפול הולם ונאות "הן מבחינת הרמה המקצועית והאיכות הרפואית, והן מבחינת יחסי האנוש" (סע' 5 לחוק זכויות החולה), ותוך שמירה "על כבודו ועל פרטיותו של המטופל בכל שלבי הטיפול הרפואי." (סע' 10 שם).

מעבר לחובות כאמור המוטלות על הרופא המטפל לפי חוק זכויות החולה, קיימים כללים בינלאומיים והוראות אתיקה שונות המתווים לרופאים ולאנשי הצוות הרפואי את חובותיהם במתן הטיפול הרפואי ההולם למטופליהם, לרבות אלה המצויים במשמורת חוקית. הוראות אלה נקבעו במסמכים שונים, החל באמנות בינלאומיות וכלה בהוראות אתיקה של ארגונים רפואיים בינ"ל ומקומיים.

בהצהרת טוקיו של הארגון הרפואי העולמי (WMA) משנת 1975 (*World Medical Association - Declaration of Tokyo*), נקבעו כללים לגבי עבודתם של רופאים, בין היתר בנוגע לאסירים ולעצירים. בכללים נקבע, בין היתר, כי אסור לרופא ליטול חלק, לסייע או להיות נוכח בכל טיפול בו ננקטים אמצעי עינוי או התנהגות אכזרית, לא אנושית ומשפילה. כן נקבע, כי לרופא צריכה להיות עצמאות מקצועית מלאה בהחליטו על אופן הטיפול באדם שעליו הוא אחראי. תפקידו העיקרי של הרופא הוא להקל על הכאב של המטופל וזו המטרה הנעלה ביותר הגוברת על כל שיקול אחר.

בהצהרת האו"ם בדבר - *Body of Principles for the Protection of All Persons Under any Form of Detention or Imprisonment (United Nations, 1988)*, נקבע, בין היתר, כי כל אדם הנתון במעצר או במאסר זכאי ליחס אנושי ולכבוד הבסיסי המגיע לו כאדם, וכי אף עציר או אסיר לא יהיה נתון ליחס משפיל, לרבות התעללות פיזית או נפשית (סעי' 6-11 שם).

בהצהרת האו"ם בדבר עקרונות של אתיקה רפואית מ-1982 (*Principles of Medical Ethics Relevant to the Role of Health Personnel, Particularly Physicians, in the Protection of Prisoners and Detainees Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment*) נקבעו הכללים האתיים-רפואיים הרלבנטים לתפקודם של אנשי הצוות הרפואי, ובמיוחד רופאים, להגנת אסירים ועצירים מפני עינויים וכל טיפול עונשי, משפיל ולא אנושי.

נקבע שם כי על רופאים ואנשי צוות רפואי מוטלת חובה להגן על בריאותם הפיסית והנפשית של עצירים ואסירים באותה איכות וסטנדרטים הניתנים לאלו שאינם עצורים ואסורים (סעי' 1). וכן, כי השתתפות אקטיבית או פסיבית של אנשי צוות רפואי ובמיוחד של רופאים, בפעולות המהוות עינוי או טיפול לא אנושי או משפיל או ענישה, מהווה הפרה חמורה של כללי האתיקה הרפואית (סעי' 2).

כמו כן נקבע במפורש, כי כל השתתפות של הגורמים המנויים מעלה בהליך בו מתבצעת כבילה של אסיר או עציר מהווה אף היא הפרה חמורה של כללים אלה, אלא אם הדבר נעשה בהתאם לקריטריונים רפואיים טהורים, ונחוץ להגנתו הפיזית או הנפשית של האסיר או העציר עצמו, חבריו האסירים או העצירים, או שומרו, ואינו מהווה כל סיכון לבריאותו הגופנית או הנפשית (סעי' 5).

במכתב מיולי 1997 של ד"ר איין ט. פילד, המזכיר הכללי של ה - World Medical Association (WMA), להסתדרות הרפואית בישראל (הר"י), הבהיר ד"ר פילד כי ה-WMA לא הוציא מעולם הצהרה ספציפית בנושא של כבילת אסירים חולים המהווים סיכון בטחוני במהלך אישפוז בבית חולים. ברם, ניתן ליישם כאן עקרונות כלליים שנקבעו כדלהלן: כל כבילה של מטופלים אסירים צריכה לקחת בחשבון את מצבם הרפואי, ועליה להיות האמצעי המינימלי ההכרחי למניעת הימלטותם, או למניעת גרימת נזק לעצמם או לאנשים אחרים.

וראו עוד לענין זה את "כללי האתיקה הרפואית" שאושרו בוועידת ההסתדרות הרפואית בישראל, בוועידה ה-38 מ-1995, וכן את ה -

Home Office, HM Prison Service, Guidance for Restraining Prisoners at Civilian Hospitals, 1997.

British Medical Association (BMA), Guidance for Doctors Providing Medical Care and Treatment to Those Detained in Prison' 1996.

American Medical Association (AMA), Policy Compendium, 1995.

סקירה זו של הדינים, הערכים הזכויות והאינטרסים, המנוגדים לעתים, מובילה אותנו אפוא לשלב ההמלצות של הוועדה, הן במישור של עקרונות יסוד מנחים, והן במישור של המלצות קונקרטיות לתיקון ושיפור המצב, כפי שיפורטו להלן.

ה. המלצות

19. כללי

הועדה סקרה את המצב הקיים ובחנה את הנהלים הקיימים בגופים השונים. הועדה שמעה את נציגי הרשויות האחראיות על משמורתם של האסירים והעצירים (המשטרה, שירות בתי הסוהר, צה"ל ושב"כ), וכן את נציגי משרד הבריאות, בתי חולים ונציגי ארגוני הרופאים.

מדברים ששמעה הועדה ומחומר שהובא בפניה, נוכחה הועדה כי למרות מאמצים כנים של כל הנוגעים בדבר, מתרחשות לעתים תקלות מצערות, ונחשפים מקרים של שימוש מיותר ולא מוצדק באמצעי של כבילת אסירים ועצירים.

הועדה שמעה את הדעות השונות באשר לבעיות הכרוכות בסוגית כבילת אסירים ועצירים, וכן הצעות ועמדות שונות באשר לצעדים שיש לנקוט. הועדה גם קיבלה חומר בכתובים מהגופים השונים, בו הוצגה עמדתם. כן בחנה הועדה חומר השוואתי ממדינות שונות, לרבות מסמכים בינלאומיים, משפטיים ואתיים. הועדה זנה בהצעות, באפשרויות ובדרכים השונות לשיפור המצב, ועל יסוד כל אלה גיבשה את המלצותיה המפורטות להלן.

ביסוד ההמלצות עומדת התפיסה, כי ההסדר בסוגיה זו חייב לשקף איזון ראוי בין זכותו של האסיר והעציר, כאדם וכחולה, לקבל טיפול רפואי הולם, ולמנוע פגיעה בשלמות גופו, בכבודו ובפרטיותו, מעבר להכרח הנדרש, לבין האינטרס הציבורי למנוע סיכול מטרות המאסר או המעצר, ובכלל זה מניעת הימלטות האסיר או העציר, ומניעת פגיעה בציבור, בצוות הרפואי או באתרים.

הועדה חתרה לכך, כי ההסדרים שייקבעו יישקפו מאמץ משותף של כל הנוגעים בדבר - רשויות הבטחון האחראיות על משמורתם של האסירים והעצירים ועל שלום הציבור, והמוסדות הרפואיים - במגמה לצמצם את תופעת כבילת האסירים והעצירים רק למקרים בהם הדבר חיוני ובלתי נמנע, ואף במקרים אלה להבטיח כי הכבילה תיעשה באופן שיצומצמו אי הנוחות והסבל הכרוכים בכך. שיתוף פעולה, תיאום ורצון טוב מצד כל הנוגעים בדבר הם אפוא תנאי הכרחי לקידום מטרה זו.

20. עקרונות יסוד מנחים

ההסדרים והנהלים בנושא כבילת אסירים ועצירים, ויישומם בפועל, יהיו נשלטים על-ידי העקרונות המנחים הבאים:

א. הנחת המוצא צריכה להיות שאסיר או עציר, כמו כל חולה אחר, צריך להיבדק ולקבל טיפול רפואי ללא שהוא כבול באזיקים.

ב. כבילת אסיר או עציר במהלך שהותו בבית חולים לצרכי טיפול רפואי, אף שלא במהלך הבדיקה או הטיפול ממש, אינה מעשה שגרתי אוטומטי, אלא אמצעי הננקט רק באין אמצעים סבירים אחרים פחותים בחומרתם, למניעת סכנה ממשית להימלטות, או למניעת סכנה הנשקפת מהאסיר או מהעציר לציבור, לצוות הרפואי או לעצמו, וזאת לפי אמות מידה שייקבעו בנהלים.

ג. מקום שכבילתו של אסיר או עציר מונעת אפשרות לתת לו טיפול רפואי, או שהיא מסכנת את חייו או עלולה לגרום לו נזק ממשי או בלתי הפיך, ישוחרר האסיר או העציר מכבליו, גם כאשר שחרורו כרוך בסיכון. גורמי אכיפת החוק הרלבנטיים רשאים להביא להכרעה בפורום ההכרעות (ראו להלן סעיף 25) החלטה על שחרור אסיר או עציר כאמור. ההכרעה הסופית לענין חיוניות השחרור מכבלים מטעמים רפואיים של האסיר או העציר תהיה של הגורם הרפואי בפורום ההכרעות.

ד. מקום ששחרורו מכבילה של אסיר או עציר אינו חיוני מבחינת הטיפול הרפואי כאמור בפסקה ג' לעיל, וכאשר על-פי הערכה של הגורם האחראי על משמורת האסיר או העציר, הנסמכת ככל האפשר על מידע ממשי או על הערכה מודיעינית מבוססת, הכבילה היא חיונית - מטעמים של סכנה להימלטות או להתפרעות או לסיכול תכלית המעצר, או מטעמים של סכנה לפגיעה באסיר עצמו, בצוות הרפואי, בחולים אחרים או ברכוש - ניתן יהיה להשאיר את האסיר כבול במהלך שהייתו בבית החולים, ובהעדף אפשרות אחרת, גם בעת הטיפול עצמו.

ואולם, הצוות הרפואי רשאי להביא להכרעה בפורום ההכרעות החלטה על כבילת אסיר או עציר כאמור, אך ההכרעה הסופית לענין חיוניות הכבילה מטעמים ביטחוניים תהיה של גורמי אכיפת החוק בפורום ההכרעות.

ה. בכפוף לאמור לעיל, ההחלטה על כבילת אסיר או עציר היא ככלל באחריות רשות אכיפת החוק שבחזקתה הוא מצוי. במקרים מיוחדים יוכל רופא מטפל בבית החולים לבקש מיוזמתו כבילת אסיר. גם במקרה כזה ההחלטה היא באחריות הרשות המחזיקה.

ו. ייקבע נוהל לבירור מחלוקות בין בית-החולים לגורם הממונה על משמורת האסיר או העציר (משטרה, שב"ס וצה"ל) באשר לכבילת אסירים ועצירים ולהכרעה בהן בדרג בכיר שייקבע הנוהל (פורום הכרעות).

במקרים בהם ההחלטה על כבילת אסיר או עציר או בדבר התרתו התקבלה תוך התנגדות אחד הצדדים, מן הראוי שהדבר יקבל ביטוי בכתובים, על מנת להגביר את המודעות של כל הנוגעים בדבר באשר לאחריותם להחלטה.

ז. בכל מקרה, רופא לא יהיה חייב לנהוג בניגוד לצו מצפוני, וזאת בכפוף להוראת סעיף 4 ל"כללים בדבר האתיקה המקצועית של הרופאים", כפי שאושרו בוועידת הר"י ה-38; ואולם אין בכך כדי להסיר מבית-החולים את האחריות למתן הטיפול הרפואי כנדרש, בהתאם לעקרונות דר"ח זה.

ח. ייעשה מאמץ מרבי שהכבילה, מקום שהיא נחוצה, לא תגרום לאי-נוחות מעבר להכרח, כי תיעשה באופן שלא יגרום לסבל או לנזק בריאותי, וכי יישמרו כבודו ופרטיותו של המטופל ככל האפשר.

ט. כאשר תקופת השהיה בבית החולים של האסיר או העציר מתארכת מעבר לתקופת הטיפול הראשוני, יש לערוך בחינה מחודשת תקופתית יזומה של חיוניות הכבילה ותנאיה, או עם שינוי בנסיבות הרלבנטיות לכבילה.

י. כבילת אסיר או עציר המהלך טיפול או אשפוז בבית חולים לפי דרישת גורם אכיפת החוק, כמו גם שחרור מכבילה לפי דרישת הצוות הרפואי, לרבות בפורום הכרעות, יתועדו בכתובים על-מנת להגביר את המודעות של כל הנוגעים בדבר באשר לאחריותם להחלטה. יש לשקול גם ציון כללי בגליון

*"החולה זכאי לבחור באופן חופשי את רופאו. הרופא חייב להגיש עזרה רפואית במקרים דחופים, או כאשר מדובר בהצלת נפשות. בכל מקרה אחר, רשאי הרופא שלא לקבל לטיפולו חולה מסיבות אישיות או מקצועיות".

הרפואי של החולה הכבול, כי הוא כבול בהתאם להחלטה שהתקבלה על-פי הנהלים.

21. חלופות כבילה ואמצעים לצמצום השימוש בכבילה

במהלך דיוני הוועדה נבחנו הצעות ורעיונות שונים במגמה לצמצם את הצורך בכבילה של אסירים ועצירים במתכונת הנהוגה כיום. אמצעים אלה מחייבים השקעת משאבים נוספים, אולם לא בהיקפים משמעותיים המצדיקים התעלמות מאפשרויות אלה.

הוועדה בדעה כי על רשויות אכיפת החוק הממונות על משמורת האסירים והעצירים ורשויות הבריאות לפעול יחדיו לקידום חלופות כבילה, אשר יאפשרו מתן טיפול רפואי נאות ללא חשיפת הציבור, הצוות הרפואי ושאר באי בית החולים לסיכונים מיותרים, וזאת שלא באמצעות כבילה של החולה, על כל הכרוך בכך.

א. שיפור אפשרויות הטיפול הרפואי בבתי הסוהר ובבתי המעצר

אסירים ועצירים מקבלים בדרך כלל את הטיפול הרפואי הדרוש במתקני המעצר ובבתי הסוהר. שירות בתי הסוהר אף מפעיל מרכז רפואי משלו (מר"ש). השימוש בבתי החולים רגילים לצרכי טיפול רפואי באסירים ובעצירים הוא קטן יחסית בהיקפו. עם זאת, עדיין ראוי לבחון אפשרויות לתגבור ולשיפור אמצעי הטיפול העומדים לרשות האסירים והעצירים בתוך מתקני הכליאה, במגמה לחסוך את הצורך להעברתם לבתי חולים לצרכי טיפולים לא מורכבים, וממילא גם לחסוך את הצורך בכבילתם. מובן מאליו שמתן הטיפול במתקני המאסר והמעצר לא צריך לבוא על-חשבון איכות הטיפול. הזמינות הקרובה והמיידית של הטיפול במקום שהיה הקבועה של האסירים והעצורים עשויה לשפר, במקרים של צורך בטיפול רפואי דחוף, גם את תוצאות הטיפול.

ב. פתרונות בינוי

מאחר ובמקרים רבים החשש העיקרי בגינו נכבל האסיר או העציר באזיקים הוא החשש להימלטות, ניתן לצמצם את הצורך בשימוש בכבילה אם שטחי הטיפול בבתי

החולים יהיו ממוגנים ומאובטחים, שהרי האזיקים משמשים כתחליף למתקן הכליאה המאובטח.

לפיכך הועלתה בדיוני הועדה ההצעה כי בבתי חולים שייקבעו, בהם קיימת שכיחות גבוהה של טיפול באסירים ובעצירים, יוכשרו אגפים או חדרי טיפול מאובטחים, היינו, חדרים מבניה קשיחה, עם סורגים בחלונות ודלתות מסוג פלדלת עם חריז הצצה. התקנת חדרים כאלה, בעיקר בחדרי המיון, עשויה לחסוך במקרים רבים את הצורך בכבילה, שכן מסתבר כי רבים מהחיכוכים בקשר עם כבילה של אסירים ועצירים מתעוררים בשלב הראשוני של הבאתם לחדר המיון בבית החולים. הכשרת חדר טיפולים מאובטח במיון יעילה גם מהטעם שהטיפול הראשוני על כל סוגי מתרכזו שם, להבדיל מטיפול במחלקות השונות.

ראוי גם לבחון אפשרויות, להכשיר, ולו חלקית, יחידות או חלקי אגפים במחלקות שונות בבתי חולים שייקבעו באותו אופן, או להתקין בהם אמצעי מיגון שונים. התקנת אמצעי מיגון, גם אם לא מלאים, עשויה לאפשר צמצום השימוש בכבילה ללא צורך בתוספת כוח אדם לשמירה כתחליף לכבילה.

על-מנת להקל על ביצוע פתרונות הבינוי ראוי לשקול ריכוז הטיפול באסירים ובעצירים במספר מצומצם ומוגדר של בתי חולים שיועדו לכך, בהתאם לצרכים.

מהחומר השוואתי שהיה בפנינו נוכחנו כי גישה זו מקובלת במקומות שונים, כגון ארה"ב ואנגליה, ואין כל סיבה שלא לנקוט בדרך זו גם בישראל. ואכן, נציגי המשטרה ושב"ס ורשויות הבריאות, הביעו תמיכה עקרונית בקידום פתרון זה.

נראה על-כן שיש להקים צוות יישום משותף של המשרד לבטחון הפנים, משטרת ישראל, שב"ס ומשרד הבריאות, אשר בתיאום עם בתי החולים בהם מדובר יתכנן ויוציא לפועל הצעה זו.

ג. תגבור שמירה

אזיקים אינם תחליף, בדרך כלל, לשמירה על העציר או האסיר על-ידי שוטר, סוהר או חייל. הכבילה אך מסייעת לשמירה, ומפחיתה את כמות השומרים הנדרשת.

כמצוין לעיל, שימוש באמצעי מיגון שונים עשוי לצמצם את סיכוני ההמלטות, ולחסוך את הצורך בתגבור אמצעי השמירה כתחליף לכבילה. ברם, יש מצבים בהם מצבו הבריאותי של האסיר או העציר או צרכי הטיפול הרפואי בו מצדיקים את התרת הכבילה גם אם הדבר כרוך בתגבור השמירה הנדרשת על האסיר או העציר על-ידי גורמי אכיפת החוק. במצבים כאלה, הצורך בתגבור השמירה אינו יכול לשמש צידוק להימנעות מהתרת הכבילה.

ד. אזיקים אלקטרוניים

משטרת ישראל בחנה, לבקשת הועדה, את אפשרות השימוש ב"אזיקים אלקטרוניים" כתחליף לאזיקים רגילים, מקום שלא ניתן לוותר על אזיקה. מסקנות המשטרה היו כי אמצעי זה אינו יעיל למטרה הנדונה מטעמים שונים שפורטו במכתבו של חבר הועדה, ס"צ עידו גוטמן, רמ"ד סיור.

ככל שיעילותו של אמצעי זה תשתפר בעתיד, יהיה מקום לשוב ולבחון חלופה זו, שהיא בעלת פוטנציאל ניכר להפחתת השימוש בכבילה במקרים של חשש מהימלטות של האסיר או העציר.

ה. שרשרת ארוכה

בדיוני הועדה עלתה ההצעה לעשות שימוש באזיקים בעלי שרשרת ארוכה (כ-60 ס"מ) כתחליף לאזיקים הרגילים, וזאת לאחר שהסתבר כי אופן האזיקה המקובל מגביל מאוד את תנועת האסיר או העציר החולה במיטתו, וגורם לו אי נוחות רבה, ולעתים אף סבל של ממש. שימוש בשרשרת ארוכה עשוי במקרים רבים להקל מאוד על החולה הכבול ללא פגיעה ממשית במטרות הכבילה. משטרת ישראל הודיעה, לאחר בדיקה, כי אמצעי זה מקובל עליה, והיא אף הזדרזה והזמינה כמות של אזיקים מסוג זה מחו"ל, אשר הגיעו בינתיים ובקרוב יוכנסו לשימוש.

גם בענין זה נדרשת עבודת מטה של הגופים הנוגעים בדבר על מנת להבטיח את זמינותם של אזיקים ארוכי-שרשרת כאלה מקום שהם נדרשים. עבודת מטה זו יכולה להתבצע על-ידי אותו צוות יישום עליו דובר בהמלצתנו לעיל באשר לפתרון בינוי. הועדה ממליצה, כי אזיקים מסוג זה יאוחסנו בבתי החולים, באחריות הקב"ט, על מנת שיהיו זמינים לשימוש לפי נוהל שיתואם.

22. דרכי הכבילה

מעדויות ששמעה הועדה עלה, כי אין הוראות ברורות באשר לאופני דרכי הכבילה המותרות. יש שאסירים או עצירים נכבלים למיטה או לחפץ קבוע בקיר. יש גם שנעשה שימוש באמצעי כבילה מאולתרים (בעיקר על-ידי חיילים) אשר גורמים לסבל מיותר לעצירים החולים.

לפי נהלי שב"ס חלה חובה לכבול את האסיר בעת אשפוזו בבית החולים למיטה או לחפץ הקבוע בקיר ושלא ניתן לעוקרו. גם נהלי משטרת ישראל אינם פוסלים כבילה כאמור, וכך גם נהוג.

הועדה בדעה, כי יש לקבוע בנהלים הוראות ברורות באשר לאמצעי הכבילה, ובאשר לאופן הכבילה - כיצד כובלים (בידיים או ברגליים), ולמה כובלים. כבילה לחפץ קבוע בקיר, ובמידה פחותה גם למיטה, עלולה לסכן את החולה בעת אירועי חירום, כגון שריפה, שכן הכבילה עלולה להקשות על חילוץו של האסיר או העציר הכבול. גם בעת מצוקה רפואית חמורה הכבילה עלולה להגביל או למנוע מתן טיפול חירום. על-כן, כבילה בנסיבות כאלה חייבת להיות מלווה בהנחיות ברורות למניעת הסיכונים הנ"ל, שייקבעו בנהלים, ואין להותיר ענין זה לשיקול דעתו של כל שוטר, סוהר או חייל במקום.

23. הצעות לשיפור הטיפול בצה"ל בעצורים בטחוניים

מסקירת נציג צה"ל בוועדה אודות טיפול בעצורים בטחוניים בצה"ל, ומדברי נציגי מערכת הבריאות עולה כי יש לשפר את הטיפול במגזר זה, תוך שימת דגש על תדרוך והכוונת הגורמים העוסקים בכך בצבא. במסגרת זו על שלטונות הצבא לנקוט בפעולות הבאות:

א. הכנה והפצה של דף הסבר והנחיות מטעם צה"ל המופנה לחיילים המביאים עצור כבול לבית חולים, והמפרט את ההוראות וההנחיות בכל הנוגע לנהלי השמירה והכבילה של העצור ולמי עליהם לפנות בשאלות. הועדה ממליצה כי עותקים של דפי הסבר והנחיות אלה יוחזקו גם בבתי החולים, בעיקר בחדרי המיון, למקרה הצורך, לשימושם של החיילים המלווים והצוות הרפואי.

ב. לבחון אפשרות לקיצור משך הזמן בין הבאת עצורים לבית החולים בידי כוח של חיילים סדירים לבין החלפתם בשוטרים צבאיים, המיומנים יותר בכגון דא.

24. הערכת סיכון

ההחלטה האם לכבול אסיר או עציר תתבסס, במידת האפשר, על הערכת סיכון. ההערכה תיערך על יסוד מידע שנצבר בנוגע לאסיר או העציר, לרבות מידע מודיעיני, ותתיחס ותתחשב, בין השאר, בסוג העבירה (בה הורשע האסיר או שבגין חשד לביצועה עצור העציר), בחומרת העבירה, בנסיבות ביצוע העבירה, תוך שימת דגש על שימוש באמ"ח, פגיעה באדם, תקיפת שוטרים. כן יילקחו בחשבון גילו של העציר או האסיר, עם דגש מיוחד על כללים לגבי כבילת קטינים; מינו של העציר או האסיר; מצב בריאותו והאם עלול להגרם לו נזק או סבל כתוצאה מהכבילה; משך הטיפול או האשפוז בהם מדובר; בריחות קודמות, ויתרת תקופת המאסר שעל האסיר לרצות.

25. פורום הכרעות

הצוות ממליץ על הקמת פורום הכרעות קבוע. תפקידו של פורום ההכרעות יהיה להכריע בזמן אמת במחלוקות המתעוררות במקרים המתוארים בסעיפים 20(ג)-(ד) לעיל וכן הכרעה בבעיות כלליות שיתעוררו בנושא זה. על כל אחד מהגופים הרלבנטיים - משטרת ישראל, שב"ס, צה"ל ובתי-החולים, לקבוע גורם בכיר וכן ממלאי מקום, אשר יהוו את הפורום לבירור מחלוקות בין הצוות הרפואי בבית החיים לבין הרשות האחראית על משמורת העציר או האסיר. על נציגי הגופים בפורום ההכרעות או ממלאי מקומם להיות זמינים בכל עת על-מנת שבמידת הצורך ניתן יהיה לקבל החלטות גם בדרך של התיעצות טלפונית. לכל אחד מהגורמים בפורום ההכרעות יועברו פרטיו המלאים של כל אחד מנציגי הגורמים המקבילים על-מנת לאפשר התקשרות מיידית. הדיון בפורום יהיה בין נציגי בית החולים לנציגי הגורם האחראי על משמורת האסיר או העציר בו מדובר.

נציגי בתי- החולים בפורום ההכרעות יהיו סמנכ"ל (רפואי) של כל בית החולים; נציגי שב"ס בפורום ההכרעות יהיה ראש מחלקת בטחון, נציגי משטרת ישראל יהיו ראש

ענף סיור ומבצעים בכל מחוז, ונציג צה"ל יהיה רע"ן כליאה במפקדת קמצ"ר ובהיעדרו רע"ן שיטור ומבצעים במפקדת קמצ"ר.

26. נהלים אחידים וברורים

כפי שפורט בפרק ב' לעיל, קיימים כיום הסדרים מפורטים בנושא של כבילת אסירים ועצירים במסגרת נהלים ופקודות בשירות בתי הסוהר, במשטרת ישראל ובצה"ל. נהלים אלה אינם שלמים, ולעתים קובעים הסדרים שונים בין הגופים, ללא הצדקה.

מן הראוי אפוא, כי הנהלים והפקודות בנושא של כבילת אסירים ועצירים במהלך טיפול רפואי ושהות בבתי חולים יעודכנו בהתאם להמלצות הועדה, וינוסחו בצורה פשוטה, ברורה ואחידה ככל האפשר. כן יש לנקוט בפעולות הנדרשות להגברת המודעות של כל העוסקים בדבר להוראות, להבטיח כי אלה יהיו זמינות לכל העושים במלאכה.

הנהלים והפקודות צריכים לשקף, בין היתר, את העקרונות המנחים הכלליים, את אמות-המידה לקביעת מידת הסיכון הנשקפת מאסיר או עציר לענין חיוניות כבילתו במהלך טיפול רפואי, וכן הוראות באשר לנוהל הטיפול ובאשר לבעלי הסמכות לקבלת החלטות והכרעות בשאלות המתעוררות בהקשר זה.

27. לסיכום

הועדה מקווה כי כל הגורמים הנוגעים בדבר יירתמו לביצוע המתחייב מדר"ח זה, הן במישור הכללי, והן ברמת הביצוע היום-יומי. הועדה מאמינה כי יישום ההמלצות הכלולות בדר"ח זה עשוי לתרום לפתרון הבעיה בה עסקינן, הנוגעת להיבט אנושי כאוב. והיה זה שכרנו.

תעל כך באנו על החתום:

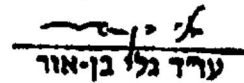

ע"ד אילת אלישור

ת"צ (ת"מ) שלמה תורג'מן

ע"ד מני מוז

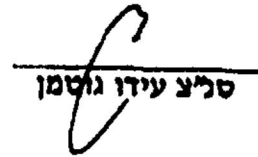

ע"ד שרונה צירק

מר ראובן קור

ע"ד גלי בן-אב

ת"צ חיים שמלביץ

ת"צ עידו גוטמן

רון ארדי אלפסי

נספחים

- א. נוהל מבצעי שב"ס מס' 3.07.96 1
- ב. הוראת קמצ"ר מס' 3524 10
- ג. הוראת קמצ"ר מס' 6301 12
- ד. הוראת קמצ"ר מס' 6403 15
- ה. הוראת קמצ"ר מס' 6410 25
- ו. פקודת מטא"ר מס' 12.03.03 29

נספח א' :

נוהל מבצעי שב"ס מס' 3.07.96

**שירות בתי הסוהר
שמור
נוחלי מחלקת בטחון**

קטגוריה (א) - מע"צ חולה
1.6.96

<u>קובץ נהלים</u>	<u>מס' הנוהל</u>	<u>סה"כ דפים</u>
מבצעיים	3.07.96	9
<u>סימוכין</u>	<u>תאריך הוצאה/עדכון</u>	
פקני"צ 2.01.05 ו- 12.05.02	ספטמבר 1996	

הוצאת אסיר באבטחה לבי"ח חוץ לאישפוז / בדיקה

- א. כללי**
1. נוהל זה מגדיר את אופן הליווי של אסיר / עצור לבי"ח חוץ עפ"י פקני"צ 12.01.05, 12.05.02.
 2. בפקודה יקבעו הכללים לגבי אסירים ועצורים פליליים שעפ"י הקטגוריה אינם זכאים לחופשה ובטחוניים ותשבי איז"ש, עוז וישראל.
 3. נוהל זה אינו דן באסירים שחינם בסבב חופשות בקטגוריה ב(1), ב(2), ב(3), ג(ג).
 4. נוהל זה, בחלקו הינו על בסיס שת"פ בין שב"ס למשרד הבריאות ועפ"י עקרונות שנקבעו בין רמי"ח בטחון לממונה בטחון ארצי של משרד הבריאות.

- ב. המטרה**
1. להנחות את היחידות השונות לגבי אופן ביצוע הליווי ותיאומים עם גורמי חוץ.
 2. ליווי אסירים לבי"ח חוץ תוך שמירת כללי הבטחון והקפדה על נוהלי מחלקת הרפואה.
 3. יצירת אחידות מערכתית בעת הוצאת אסיר לבית חולים חוץ לבדיקה ולאישפוז.

הגדרות

ג.

1. אסירים שחלה עליהם חובת הליווי לפקודת זו:

- (א) אסירים בקטגוריה א'.
- (ב) אסירים המוגדרים כסג"ב.
- (ג) אסירים בטחוניים.
- (ד) אסירים בקטגוריה ב/1, שאינם בסבב חופשות.
- (ה) אסירים מהפרדה ארצית.
- (ו) עצורים.
- (ז) כל אסיר אחר עפ"י שיקול דעת מנחל היחידה, למרות שהאסיר נמצא בסבב חופשות.

השיטה

ד.

1. אישפוז מתוכנן

- (א) בהוצאת אסיר לאישפוז מתוכנן מראש, ידווח קב"ט בית הסוהר לקב"ט בית חולים לפחות 24 שעות לפני החעברה את הפרטים הבאים:
 - (1) מועד הגעת האסיר לבית החולים.
 - (2) המחלקה שבה אמור האסיר להתאשפז.
 - (3) פרטים אודות אופי האסיר ומעמדו המשפטי, כגון: ברחן, סג"ב, בטחוני, אלים, מסוכן, תקופת מאסר וכד'.
 - (4) למרות האמור, לא תתול הנחיה זו על אסירים / עצורים היוצאים לאשפוז מחמרי"ש לבית חולים אסף הרופא שלגביו יקבעו הסדרים מיוחדים. בהוצאת אסירים מיוחדים שיקבעו ע"י רמ"ח בטחון/רע"ן אבטחה יועבר עדיכון/דיווח לממונה לבטחון ארצי במשרד הבריאות ולקב"ט ארצי של קופ"ח הכללית בהתייחס לקופ"ח הכללית.
- (ב) מפקד הליווי יונחה ע"י המנחל, הסגן או הקב"ט לקיים סיור מקדים בבית החולים על מנת לעמוד על סדרי הבטחון במקום, כח האבטחה הנדרש, פיוור והצבת חכת במקודות רגישות בעת האישפוז.

- (ג) האמור בסעיף ב' לעיל, לא יחול על המר"ש למעט מקרים חריגים שיקבעו ע"י רמ"ח בטחון או רע"ן אבטחה ומבצעים.
- (ד) האסיר יצא בלבוש אסיר.
- (ה) בהוצאת אסיר מיוחד המוגדר כאסיר הפרדה ארצית, יעשו הפעולות האמורות באישפוז מתוכנן, גם ביציאתו לבדיקה מתוכננת.

2. אישפוז לא מתוכנן

- (א) קב"ט היחידה או קצין המשמרת יודיעו לקב"ט בית החולים במידת האפשר על תחעברה המיידית של אסיר עם מירב הפרטים אודות האסיר, האמורים בעת העברה מתוכננת של אסיר לבית חולים.
- (ב) במידה ומצבו של האסיר המגיע לחדר המיון יחייב אישפוז בעקבות הבדיקה, באחריות צוות הליווי לעדכן את קב"ט בית החולים בשינוי הג"ל.

3. סידורי האבטחה בנסיעה ובבית חולים

- (א) פינוי אסיר לבית חולים ייעשה ברכב שירות ובעדיפות לרכב מרושת וממולחט ובמקרים חריגים באמצעות מד"א / נט"ן וזאת עפ"י קביעת רופא היחידה או באישור מפקד הגוש בהיעדר רכב שרות תוך נקיטת אמצעי אבטחה מתאימים.
- (ב) חל אישור מוחלט לכבול את האסיר לאחד מחלקי הרכב במהלך הנסיעה.
- (ג) אין להוביל בו זמנית יותר משני אסירים ברכב אחד, למעט כמפורט בסעיף יב' פינויים בחירום.
האסיר יכבל ברגליו ובידיו, בנסיבות בטחוניות מיוחדות עפ"י שיקול דעת המנהל או מטעמים רפואיים מיוחדים יכבל ביד לסוהר, אסיר החולה במחלה מדבקת לא יכבל לסוחר בכל מצב.
- (ד) כאשר יידרש הסוחר מצוות בית החולים לשחרר את האסיר מכבליו לצורך בדיקה, יפנה הבקשה למנהל, סגן או הקב"ט למתן שחרור מכבליו או לקבלת הנחיות אחרות או שחרור חלק מהכבלים וחלל בנסיבות העניין.
- (ה) לפני שחרור האסיר מכבליו כאמור לעיל, ייתן מפקד הצוות את דעתו לנקודות התורפה במקום וחייה והמקום אינו מתאים מבחינה בטחונית אין לשחרר את האסיר מכבליו, יש לבקש מחרופא המטפל מקום מוגן או לחלופין יאפשר הרופא טכחות הכח המלווה במהלך הבדיקה תוך מתן חסבר לרופא על הסיכונים הבטחוניים הכרוכים בשחרור כבלי האסיר.

1) שיטת האבטחה ברכב

- בנוסף לאמור לעיל, בעת חוצאת אסיר/ עצור לאישפוז בדיקה, יש לפעול כלהלן :-
- (א) האסיר ישב במושב האמצעי אשר ימוגן ע"י התקנת מחיצה בטחונית פנימית (מיגון צד הנחג ומאחורי המושב האמצעי).
 - (ב) דלת המושב האמצעי תינעל מבחוץ כולל במנעול תליה.
 - (ג) האסיר יהיה כבול בידיו וברגליו.
 - (ד) יש לבצע חיפוש קפדני (דני ובמגנטמטר) על גופו וציודו של האסיר.
 - (ה) ציודו של האסיר יוחזק בנפרד ולא בקרבתו.
 - (ו) שני סוהרים מלווים ישבו בחלק האחורי של הרכב ומפקד הליווי ישב בקדמת הרכב ליד הנהג.
 - (ז) רו"סר הגליל יימצא בחלק הקדמי של הרכב.

הערה

במקרים בהם חלה התנגשות בין צורכי הבטחון לדרישות הרפואיות, יש לזמן את קב"ט בית החולים לבדיקת ובחינת הצעיה עם הנהלת בית החולים במקרה הצורך (הפניה לבית החולים תעשה ע"י קב"ט בית החולים).

ה. כללי בטחון

1. תדרוך

- (א) בכל מקרה של ליווי אסיר/עצור, יכין הקב"ט/קצין המשמרת, צוות שיכלול לפחות 2 סוהרים (לא כולל נהג) וקצין ע"ג טופס חוצאת אסיר באבטחה המופיע בנספח לטוחל זה.
- (ב) תיתרוך הכת יכלול:
 - (1) סוג הרכב.
 - (2) מסלול הנסיעה ודרך חילופית.
 - (3) כללים בדבר שימוש בכח, בנשק ובאמצעי רתע.

- (4) הופעת האסיר.
- (5) הופעת סוהרים.
- (6) סוג הנשק ומיקום המלווים בעת חליווי.
- (7) פרטים על האסיר:
 - (א) תקופת מאסר.
 - (ב) רמת מסוכנותו.
 - (ג) ידיעות בדבר כוונותיו לברוח, לפגוע וכדו'.
 - (ד) מצבו הרפואי ומגבלותיו הרפואיות.
 - (ה) סוג ושיטת חליווי.
 - (ו) כללי התנהגות כלפי אזרחים והצוות הרפואי.
 - (ז) ביקורי משפחות האסיר.
 - (ח) ניהול יומן בנקודות הזקיפות.
 - (ט) כל מידע אחר שמצא לנכון המפקד המתדרך.

2. נשק

- (א) הסוהרים המלווים שימצאו בתוך בית החולים יצויידו באקדחים בלבד לכל אקדח 2 מחסניות.
- (ב) במהלך חליווי ימצא רוסי"ר גליל + שתי מחסניות מוצלבות ברכב חליווי ובאחריות הנהג.
- (ג) סוהר שאליו יכבל אסיר כאמור לעיל, לא ישא עליו נשק ולצוות המלווה יצורף סוהר נוסף שישא את הנשק.
- (ד) האקדח עם מחסנית יהיה נצור ויוחזק בנרתיק ומחובר ל"שרוך" ולכותפה.
- (ה) האמור בסעיף בי לעיל, לא יחול על המר"ש כאשר הפינוי מתבצע באמבלונס.

ביקורת

1. ביקורת ע"י בית הסוהר

- (א) היחידה תבצע במהלך 24 שעות לפחות ביקורת אחת.
- (ב) מנהל בית הסוהר יקבע את המועד והמבקר.
- (ג) אסיר המאושפז בריחוק רב מיחידתו ויסתייע עפ"י פניית המנהל ליחידה הקרובה.

2. ביקורת בטחון - בית החולים

מקום האישפוז מוגדר כנקודת ביקורת נוספת של מאבטחי בית החולים והם יפקדו את המקום עפ"י מתכונת הסיוורים שבמקום וכפי שיתואם בין קב"ט בית החולים לבין קב"ט בית הסוהר.

ז. כבילת אסיר במהלך האישפוז

- 1. חלה חובת כבילת אסיר/עצור במהלך אישפוזו למיטה או לחפץ אחר הקבוע בקיר ושלא ניתן לעוקר/לחוציאו ממקומו.
- 2. היה והרופא המטפל דורש את שיחרור הכבלים יש לפעול כאמור בסעיף ד' "השיטה" סעיף משנה 3 ה' "סידורי אבטחה בנסיעה ובבי"ח".

ח. ביקורי משפחה

- 1. באישפוז ארוך, יקבע מנהל ב/ס את סדרי הביקורים תוך התייחסות לתקופת המאסר, העבירה, מסוכנות לבריחה ואלימות, מצבו הרפואי, התנהגותו וכד'.
- 2. ככלל, יש לאפשר ביקורים לאור העובדה שמדובר באסיר חולה ומשפחתו תגיע לבי"ח מידי יום.
- 3. האמור לעיל, לא יחול על אסירים בטחוניים.
ביקורים לאסיר בטחוני יאושרו במקרים חריגים ביותר ובאישור מפקד הגוש.

ט. קשר

- 1. באישפוז אסירים מיוחדים, ועפ"י הצורך ובתאום מוקדם בין קב"ט בית הסוהר לקב"ט בית החולים ימסר לצוות האבטחה של שבי"ס מכשיר קשר ברשת הבטחון הפנימית של אבטחת בית החולים.
- 2. קצין המשמרת/מפקד תוך יקיימו קשר אלחוטי או טלפוני עם המאבטחים מעת לעת על מנת לעמוד על מצבו הרפואי של האסיר והתנהגותו.

יא. אישפוז / בדיקה בבי"ח אסף הרופא

1. צוותי הליווי היוצאים לבדיקה / אישפוז לבי"ח אסף הרופא, יצויידו במכשיר קשר פנימי ברשת שב"ס.
2. הצוות יעבור להאזנה לרשת בית הסוהר איילון F 1 ויבצע בדיקת קשר עם בקרת בית סוהר איילון ודיווח מצב אחת לשעה.
3. קוד הקריאה בקשר יקרא עפ"י קוד בית הסוהר של הצוות המלווה.
4. מפקד צוות הליווי / אישפוז של יחידת נחשון שימצא באותה עת בבית החולים, ישמש כקצין מקצועי ומתאם בין צוותי הליווי השונים השוהים בבי"ח באותה עת לסיוע בארועים חריגים ויעוץ מקצועי.

יא. אישפוז בבי"ח לחולי נפש

1. ככלל, אסירים ועצורים במשמורת שב"ס לא יאושפזו בבי"ח לחולי נפש. במקרים חריגים שעפ"י קביעת בימ"ש הוחלט על אישפוז בבי"ח חוץ לחולי נפש, ייעשה תאום הסדרי בטחון בין מתי בטחון לממונה בטחון ארצי של משרד הבריאות.
2. בכל מקרה של מתן צו אישפוז כאמור, יובא הדבר מיידית לידיעת יועמ"ש שב"ס לבקשת שינוי מבימ"ש. הפניה כאמור תבצע ע"י מנהל היחידה.

יב. פינויים במצב חירום רפואי

1. מצב חירום רפואי הינו מצב המחייב פינוי מספר רב של אסירים בו זמנית כתוצאה מחתכים המוניים, הרעלת מזון או כל בעיה רפואית אחרת.
2. המקריח האמוריה, ויהן לחוריל הו זמנית באותו רכב מספר אסירים ובתנאים הבאים:
 - א) בדיקה מודיעינית שאין סכסוכים בין האסירים.
 - ב) אין פגיעה ברמת בטחון הליווי.
 - ג) לא יינעו הנחיות הבנוחות כמפורט בסעיף ח' "כללי בטחון".

יג. בלגלח

1. בבתי החולים יעשו הסדרים מקומיים שיאפשרו לסוהרים המגיעים למטרות ליווי ואבטחה לאכול בחדר האוכל בתעריף עובד (הותאום יתבצע עם קב"ט בית החולים).

2. מנהל בית הסוהר רשאי לחזור על אספקת מזון מהיחידה לסוהרים ולאסור שימוש בחדר האוכל של בית החולים מטעמי בטחון.
3. היה ואושר לסוהרים לאכול בחדר האוכל, יתקיימו התנאים הבאים :-
 - א) בכל מצב ימצא סוהר אחד לפחות בתפקיד ליד מיטת האסיר.
 - ב) האסיר יהיה כבול למיטתו כמפורט בסעיף ז' "כבילת אסיר במהלך האישפוז".

ד. כללי התנהגות סוהרים בבי"ח

1. לפני כל אשפוז/פינוי לבי"ח יתדרך הקב"ט/ק' המשמרת את הסוהרים בדבר התנהגותם בבי"ח במהלך אשפוז/בדיקת האסיר.
2. יש להדגיש בפני הסוהר את הדימוי השלילי שנוצר על שב"ס בעקבות התנהגות שאינה הולמת סוהרים הלובשים מדי חוק.
3. חלח חובה על הסוהרים במהלך בדיקה/אשפוז אסיר לפעול עפ"י הנחיות בית החולים וחצוות הרפואי. דיווח של חצוות הרפואי על סוהר שחרג מהתנהגות הולמת כמפורט בנהל זה יועמד הסוהר לדין משמעת.
4. בתדרוך לפני היציאה יש להדגיש בפני הסוהרים את הנושאים הבאים אשר גורמים לחיכוך קשה עם חצוות הרפואי :-

- א) עישון סגריות.
- ב) קריאת עיתונים.
- ג) שימוש בטלפון בדלפק האחיות.
- ד) שכיבה על מיטה פנויה עם נעליים.
- ה) חקמת רעשים.
- ו) נקיון המקום ועוד....

טו. דיווחים

1. קצין המשמרת ידווח למנהל בית הסוהר על יציאת אסיר לבי"ח וחזרתו ליחידה בנוסח הבדיקה / אישפוז.

2. אישטוד/בדיקה של אסיר ממריש לבייח חוץ, ידווח קצין המשמרת ממריש לרמ"ח בטחון/רע"ן אבטחה ומבצעים.
3. בכל יציאה כאמור בפקודה יועבר דיווח למרד"מ הגוש והנציבות.

טז. נספחים

1. נספח א' - הנחיות בטחון לצוות מאבטח אסיר מאושפז.
2. נספח ב' - הנחיות בטחון לסוחר חליווי בהוצאת אסיר באבטחה.
3. נספח ג' - פניה למפקד הגוש להוצאת אסיר באבטחה.
4. נספח ד' - דף הנחיה למפקד המתדרך.
5. נספח ה' - רשימת סלפונים קבטיים בני חולים, קבטיים מחוזיים וממונה בטחון ארצי

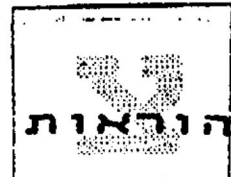
יז. אחריות ביצוע

1. במשרד הבריאות - ממונה בטחון ארצי.
2. במטה - רמ"ח בטחון.
3. בגושים - קב"ט הגוש.
4. ביחידות - קב"ט בית הסוחר.

יוסף נתנאל, גנ"מ
רמ"ח בטחון

נספח ב' :

הוראת קמצ"ר מס' 3524

קצין משטרה צבאית ראשי

הוראות

הוראה מס' 3524

ספטמבר 80

לינווי כלואים לחר"ם ובתי - חולים

כללי

1. כלוא יוצא לטיפול רפואי רק באישור רופא או תובש היחידה. (או עפ"י מפקד היחידה)
2. על אף האמור בסעיף 1 לעיל ניתן להוציא כלוא לטיפול רפואי מחוץ ליחידה במקרים של פציעה חמורה או התקף פתאומי.
3. אופן ההוצאה:
 - א. מרפאת היחידה תפרסם מבעוד יום את שמותיהם של הכלואים המתוכננים ליציאה לבדיקות או טיפולים שחובה לעשותם מחוץ למסגרת היחידה.
 - ב. על סמך פירוט המרפאה יוסיף שלישי כלואים רשימת היוצאים לבדיקות בדו"ח הפעילות היומית.
 - ג. הוצאת אישורי המעבר ליוצאים תעשה בהתאם להוראת קמצ"ר 3518 גם כאשר הוצאת הכלוא הינה פיתאומית ובלתי מתוכננת.
4. על סמך הערותיו של המ"פ ע"ג אישור המעבר, יקבע מפקד / סגן את הרכב הלינווי וזאת התחשבות בגורמים הבאים:
 - א. במידה והכלוא ברח או ניסה לברוח בעבר מבס"כ או ממשמורת אחרת בה היה נתון.
 - ב. במידה והכלוא עבריו חוזר בעל עבירות פליליות בחיים האזרחיים.
 - ג. במידה והכלוא אליים, תקף שוטרים או מוחזק באגף הבודדים.
 כמות המלווים תקבע בהתאם להחלטת המפקד.
6. תדריך לשוטרים המלווים ינתן:
 - א. בשעות הפעילות הרגילות - ע"י מפקד פלוגת הכלוא ובמקרים חריגים ע"י מפקד הבס"כ או סגנו.
 - ב. לא בשעות הפעילות הרגילות ע"י מפקד תורן.
7. כבילה באזיקים תעשה בהתאם לאמור להוראת קמצ"ר 3512.
8. כבילת הכלוא תעשה ע"י אזיקי ידיים כאשר הכלוא כבול יד אל יד השוטר. במקרים בהם מוציאים יותר מכלוא אחד, ניתן לכבול את שני הכלואים יד ביד כאשר המלווים ימצאו בכל עת הסמוך לכלואים. יש לוודא כי בידי המלווה מצוי מפתח מתאים לאזיקים.

הוראות קצין משטרה צבאית ראשי

חוראה מס' 3524

ספטמבר 90

9. כאשר הטיפול הרפואי או הבדיקה מחייבת הובלת הכלוא מביתן לביתן לא יעזוב מוביל הכלואים את המקום.
10. הסרת האזיקים מידי הכלוא תעשה בעת הטיפול בחתאס. לדרישה המפורשת של הרופא או המטפל. בעת הסרת האזיקים ימצא השוטר בסמוך לכלוא. השוטר יעזוב את חדר הבדיקה רק באם הורה זאת הרופא.
11. במקרים בהם נדרש השוטר לעזוב את חדר הטיפולים. ימצא שוטר אחד סמוך לדלת הכניסה לחדר, ושוטר שני ליד החלון. הם לא יעזבו את המקום עד לגמר הטיפול.
12. את התרופות שניתנו והוראות השימוש יקבל המלווה וימסרם עם שובו ליחידה לאחראי מרפאה.
13. בשום מהטיפול / בדיקה ימסור המלווה את הכלוא לאחראי החוליה בפלוגה המתאימה ובכך סיים את תפקידו בליווי.
14. השוטר המלווה ימסור את תוצאות הבדיקות / טיפולים לאחראי מרפאה.
15. הביע הכלוא רצונו בעת הליווי לחיכנס לשירותים, יובילו המלווה כאשר הכלוא כבול יד אל יד לשירותים הקרובים, יסיר את האזיקים לפני שהכלוא נכנס לשירותים. בעת עשיית הצרכים ימצא המלווה ליד הכלוא כשדלת השירותים פתוחה והמלווה רואה את הכלוא. עם סיום עריכת הצרכים יאפשר המלווה לכלוא ליטול את ידיו ויכבול אותו האזיקים (ראה הנחיות למלווה לנושא זה בנספח א' למקודה זו).
16. התהווה צורך להתקשר ליחידה לשם זימון רכב או דווח על ארוע בלתי שגרתי, יוביל המלווה את הכלוא כבול יד אל יד למלווה. במקרים בהם ישנו מלווה נוסף, יעשה זאת המלווה השני.
17. כל זמן היות הכלוא במתקן חר"ס / בי"ח, ימנע המלווה מכל אדם מלבוא במגע עם הכלוא לשוחח עימו או להעכיר לו דברים.
18. התדריך למלווים ינתן כאמור בסעיף 6 לעיל חוץ הקראת תוכן התדריך מטופס תדריך (לפי דוגמא שמופיעה בנספח א' להוראת קמ"ר זו) אשר זה יוכן מבעוד מועד בשני עותקים. המתדרך והמלווה יחתמו ע"ג הטופס במקום המיועד. עותק מהטופס התדריך ימסר למלווה ועותק שני ישמר ביחידה.

נספח ג' :

הוראת קמצ"ר מס' 6301

ש מ ר

הוראות קצין משטרה צבאית ראשי

הוראה מס' 6301

פברואר 92

טיפול רפואי בכלואים

מכתב מקרפ"ר/ענף רפואה רפ-1 571 מ- 19 פברואר 90

כללי

1. במתקן הכליאה ימצא חדר חולים ומרפאה לצורך מתן שרותים רפואיים.
2. מפקד מתקן הכליאה אחראי על תפעולה חתקין של מרפאת הכלואים, ניהול רישומת והנאת כל כלוא לבדיקה ע"י רופא בעת הצורך.
3. כלוא הסובל ממחלה חמורה, או שמצבו מצריך טיפול מיוחד שלפי דעת קצין רפואה אינו ניתן להעשות במחנה יועבר עם ליווי מתאים לבית חולים קרוב. ההעברה תעשה בתיאום בין קצין הרפואה במחנה לבין מפקד רפואה פיקודי ומנהל בית החולים הנוגע בדבר.
4. האחראיות לכל הנושא הרפואי והרפואה המונעת במחנה מוטלת על קצין הרפואה במחנה הכפוף לקר"פ הפיקודי.

טיפול רפואי בפלוגות

5. בכל פלוגה תוקם מרפאה לצורך בדיקות רפואיות שוטפות, דבר שימנע הצורך להוציא את הכלוא מחוץ לפלוגה.
6. מידי יום ימצא רופא במרפאת הכלואים אשר יקבל לטיפול ולבדיקות את הכלואים אשר בקשו מסדר חולים ונרשמו לכך מבעוד מועד.
7. קצין הרפואה יוודא איתור כלואים הנגועים במחלות מדבקות ובידודם עפ"י הוראות קרפ"ר.

טיפול שיקרתיים - סדר פעולות

8. זכותו של כלוא להרשם למסדר חולים. אם נרשם הכלוא למסדר חולים יש להביאו למחרת בבוקר לבדיקה ע"י רופא. תוצאות הבדיקה ירשמו ביומן רפואי.
9. מידי ערב ימסור נציג הכלואים לידי הקצין, בגמר ספירת הערב, רשימה ובה שמות כל הכלואים המבקשים לקבל טיפול רפואי ביום המחרת. רשימה זו תימסר עוד כמותו ערב לידי אחראי המרפאה.
10. אחראי המרפאה יכין את התיקים הרפואיים של כל הכלואים הרשומים למסדר חולים וימסרם לידי קצין המרפאה למחרת בבוקר.
11. הכלואים אשר נרשמו ערב קודם לכן, יובאו למרפאת הפלוגה בשעות שיקבעו בפקודות הקבע ע"י מפקד המתקן כשהם מלווים בהתאם.

ש מ ר

הוראות קצין משטרה צבאית ראשי

הוראה מס' 6301

פברואר 92

12. כל בדיקה או מתן טיפול לעצור תרשם כיומן הרפואי ובכרטיסו האישי.
13. עצורים אשר נבדקו והרופא חורה על טיפול במרפאות החוץ או בית החולים, יועברו בהתאם להנחיות מ"פ עצורים ובתיאום עם מ"פ אבטחה. מ"פ אבטחה יקצה ליווי מתאים בהתאם לנוהל הקיים להוצאת עצורים ממכלאות.
14. תרופות ימסרו לעצורים רק עפ"י מרשם חתום ע"י רופא, ולא תמסרנה לידם יותר מאשר מנה יומית (חלוקת תרופות בהתאם ובאחריות אישית של הרופא) יש לוודא שהכלוא ישתמש בתרופות במעמד קבלתן.
15. עצור הסובל ממחלה חמורה או שמצבו מצריך טיפול מידי בשעות הלילה יוזעק הרופא התורן אשר יטפל בחולה במרפאת העצורים.
16. הוצאת חולים מפלוגת העצורים בשעות הלילה תעשה בנוכחות מפקד תורן וכח האבטחה, בהתאם להוראות ומבלי להכנס כלל לתוך התא/אוהל וכו'.
17. נמידה ויש צורך לפנות עצור חולה למרפאת חוץ או לבית חולים יוציא מפקד המחנה ליווי אשר יתודרך. התדריך יכלול:-

א. ציר הליווי.

ב. הוראות פתיחה באש.

ג. מטרת הוצאת העצור.

ד. קביעת מפקד מבין המלווים.

ה. שיטת האבטחה בעת האישפוז.

נוהל ניפוק תרופות לחולים כרוניים

בהתאם להוראות ענף רפואת במקרפ"ר מספר 07:012.

18. ככלל לא יורשה כלוא להחזיק תרופה כלשהיא ברשותו אלא לאחר אישור מוקדם ע"י רופא שייעשה במקרים מאוד ספציפיים - למשל משאף שדרוש בתדירות שימוש גבוהה או זמינות מיידית.
19. לכלוא הדורש טיפול כרוני במסגרת מתקן הכליאה יפתח כרטיס טיפול. הרופא יחתום בו על התרופה ועל המינון.
20. מדי בוקר תוכן על מגש תרופות המנה היומית של תרופותיו של כל כלוא ע"י החובש תוך בדיקת רופא ובחתימתם.
21. החובש יעבור ביו כל הכלואים הנדרשים לטיפול יזהה אותם ויתן להם את המנה היומית. הוא יוודא שהכלוא נוטל את התרופה הנדרשת באותו מועד וידריכו לגבי נטילת שאר המינון ואפשרות מסדר חולים.

ש מ ר

הוראות קצין. משטרה צבאית ראשי

הוראה מס' 6301

פברואר 92

22. בתום ה"סיבוב" יחתום החובש ביומן טיפולים על ניפוק התרופות מול כל שם של כלוא.
23. תרופות שאינן בתקן הצבאי והובאו ע"י הכלוא, יודא הרופא את מקוריותן ויאשרן רק במידה ואין תחליף מתאים בתקן הצבאי.
24. תרופות שאין כידי הכלוא, יפעל הרופא/אחראי מרפאה לניפוקן בנוהל הרגיל של ניפוק תרופות מיוחדות.
- אישפוז בבית חולים
25. עצורים הזקוקים לאישפוז יועברו מהמחנה ברכב ובלייווי מתאים, באחריות מ"פ עצורים ומ"פ אבטחה ובהתאם להוראות מפקד המחנה.
26. עצורים חולים יופרדו ככל האפשר מחולים אחרים בבית החולים כתיאום עם מנהל בית החולים.
27. עצורים מאושפזים בבית החולים זכאים ליחס ולטיפול שאינם נופלים מזה הניתן לכלל האוכלוסייה.
28. מפקד המתקן יערוך מעקב אחר כל הכלואים המאושפזים ואחר מצבם. אישפוז כלוא בבית חולים יעשה רק לאחר תיאום עם הגורמים הבאים:--
- א. קצין רפואה במחנה.
- ב. קצין רפואה פיקודי.
- ג. ק. ביקורת וצל"א פיקודי/מרחבי.
- טיפול שיניים
- מכתב מקרפ"ר/רע"נ רפואה רפ 1 773 מ-7 יוני 88
29. כעקרון, ינתנו רק טיפולי שיניים חיוניים בהתאם להחלטת קצין הרפואה במתקן (טיפול עזרה ראשונה כלכד).
30. יעדי ההפניה בטיפול שיניים יהיו במרפאות שדה במתקנים למעט במתקן כליאה מגידו ששם יקבלו טיפול שיניים במרפאת השיניים של מתקן הקבע.
31. בכל מתקן ינתן הטיפול על ידי רופא שיניים המנקר פעמיים בשכוע או על פי קביעת קר"פ ובאחריות הפיקוד.

ש מ ר

נספח ד' :

הוראת קמצ"ר מס' 6403

הוראות קצין משטרה צבאית ראשי

העברת והוצאת כלואים מחוץ למחנה

בללי

1. פקודה זו מפרטת את עקרונות ביצוע משימות ליווי כלואים ממתקני הכליאה הצהליים ע"מ לאבטח את שלומם ובטחונם ולמנוע כריחתם של הכלואים מחד, תוך שמירה על שלומם ובטחונם של החיילים המאבטחים מאידך.
2. העברת הכלואים תבוצע תמיד באופן אנושי, ועל פי הנוהלים שנקבעו בהוראה זו.
3. הפקודה עוסקת בעקרונות ליווי כלואים כאפשרויות הבאות:
 - א. העברה בין המתקנים.
 - ב. יציאה לבתי משפט.
 - ג. ליווי לבתי חולים.
 - ד. העברות לשב"ס/חקירות.
 - ה. לכל משימה אחרת.
4. הוצאת כלואים מחוץ למתקן לכל מטרה שהיא תבוצע רק באישור מפקד המתקן או סגנו, ק. אג"מ ובהעדרם באישור המפקד התורן.

הגדרות

5. להלן הגדרות שימשו כמכנה משותף בפקודה זו:

- א. רכב חובלת כלואים - רכב המשמש להובלת הכלואים בין אם כלוא אחד ובין אם מס' רב של כלואים. רכב זה יהיה מסוג: טרנזיט, טיולית, אוטובוס ואמבולנס.
- ב. רכב מלווה - רכב המאבטח את הרכב המוכיל כלואים.
- ג. אזיקים - אזיקי מתכת לאזיקת ידיים, ואזיקי - רגליים לאזיקת רגליים.
- ד. אזיקה - אזיקת כלואים כבודד שתי ידיו מלפנים ובזוגות יד אל יד, או במקרים חריגים אזיקת כלוא בודד מאחורי גבו באישור מפקד המת"כ. כמו- כן ניתן לכבול באזיקי רגליים כלואים "קשים" או כאלה שיש חשש לכריחתם וזאת עפ"י שיקול דעתו של מפקד המת"כ בדרגת סא"ל בלבד.

שלבים בניצוע הליווי

6. הליווי יוגדר כמבצע צבאי לכל דבר שיש להתייחס אליו בהתאם להערכת המצב ובהתחשב באילוצים משתנים.

- א. הכנות לקראת הליווי.
- ב. הוצאת כלואים מהמכלאות.
- ג. עליית כלואים לרכב המוביל.
- ד. שלב התנועה.
- ה. ביצוע המשימה.
- ו. החזרת הכלואים.

7. שלב א' ההכנות לקראת הליווי

א. אישור ביצוע משימה ע"י מפקד המתקן, סגנו, ק.אג"מ או מפקד תורן ותדרוך בעלי - התפקידים במתקן.

ב. איסוף חומר מודיעיני חשוב על הכלואים המועברים:

(1 פרטי האישום בו מואשם הכלוא/ים תוך שימת דגש על שימוש כאמל"ח, פגיעה באדם, תקיפת חיילים, כריחות קודמות.

(2 משך היות העצור בסטטוס ע.ת.ח.

(3 יתרת מאסר לה נשפט הכלוא.

(4 "סימנים מעידים" אחרים.

ג. ביצוע הערכת מצב לאור הנתונים ותדרוך מפקד הליווי בהתאם.

ד. נציג מטעם מפקד המתקן יבצע סריקה בתוך הרכב המוכיל כולל תאי מטען ויבדוק את אפשרויות המילוט של הכלואים (סורגים, חפצים מסוכנים, נעילת דלתות).

ה. קבלת פקדונות הכלואים תבצע עפ"י ה.מ. קמצ"ר 10-8/6220. בכל מקרה הפקדונות האישיים של הכלואים לא ימצאו ברשותם בשלב התנועה. פקדונות אלו ימצאו בארגז נעול ברכב הליווי תחת השגחת מפקד הליווי.

ש מ ר

ש מ ר

הוראות קצין משטרה צבאית ראשי

הוראה מס' 6403

פברואר 92

8. שלב ב': הוצאת כלואים מהמכלאות

א. העברת רשימות הכלואים המועברים ותיקיהם לידי מפקד תורן או מ"פ המכלאה.

ב. הוצאת הכלואים מתוך המכלאה תוך אבטחתם תתבצע בשלבים הבאים:

- 1) הוצאת כלוא בודד, וידוא זהותו עפ"י תיקו האישי ואישור מעבר.
- 2) ביצוע חיפוש על גופו של הכלוא.
- 3) אזיקת הכלוא - כהתאם לסעיף לעיל 5 ד'.
- 4) ביצוע נצירת האזיקים באמצעות מפתח מתאים.
- 5) העלאתם של הכלואים לרכב המוביל.

ג. ביצוע אבטחת הכלואים תהה עפ"י העקרונות הבאים:

- 1) ש.צ. שאינו חמוש יבצע את הזיהוי, החיפוש והאזיקה.
- 2) 2 חיילי אבטחה יאבטחו את פעילות ש.צ. ואת השער הפתוח.
- 3) את הרכב המוביל יאבטחו חיילים נוספים מבחוץ מבפנים.
- 4) האבטחה תפעל בשיטת מעגלים. מלווי המעגל הראשון יהיו בטוח מגע עם הכלואים ועל-כן לא ישאו נשק אלא גז מדמיע בלבד (אישי או "עוזי גז"). חיילי המעגל השני ישמשו כאבטחה חיקפית ולא יהיו בטוח מגע עם הכלואים וישאו נשק.
- 5) יש לוודא כי הנשק יוחזק היטב על הכתף בצד הרחוק מהכלוא בהצלבה, ע"מ למנוע בכל מקרה חטיפת הנשק ע"י הכלואים.
- 6) בכל מקרה שיש צורך בפתיחה כאש, יתן בעל הדרגה הגבוהה ביותר הפקודה לכך, וזאת תוך מגבלה שאין לירות אם קיים חשש לפגיעה באזרחים או בכוחותינו.

ד. הכלואים המועברים ילנשו רק את מדי האסיר, וככל מקרה לא ילבשו בגדים אזרחיים מתחת לבגדי האסיר.

ה. לפני היציאה חובה לאפשר לכלואים לעשות את צרכיהם בשירותים וזאת כדי למנוע עשיית צרכיהם בדרך.

9. שלב ג': עליית הכלואים לרכב המוביל

א. לפני עליית הכלואים לרכב יערך על גופם חיפוש ידני או/ו בעזרת מגמ"ת.

ב. הכלואים יובלו לרכב המוביל בזוגות ויתיישבו עפ"י קביעת מפקד הליווי, בהתאם להערכת המצב ו"הסימנים המעידים".

ג. כלוא בודד נקבוצת כלואים יורו לו להתיישב כסמיכות פיזית לכח הליווי, וככל מקרה בטוח ראיתם. כלוא זה לא יהיה בעל רמת סיכון גבוהה לבריחה, או כל חשש ביטחוני אחר.

ש מ ר

ש מ ר

הוראות קצין משטרה צבאית ראשי

הוראה מס' 6403

פברואר 92

ד. הובלת הכלואים לרכב המוביל תעשה בדרך הקצרה ביותר תוך ליוויים לאורך כל הדרך, התנועה תעשה כאשר מאבטח ינוע צמוד לכלואים והייתר ינועו מאחוריהם ומצדדיהם.

ה. כרכב המוביל ימצאו כל הזמן 2 חיילי אבטחה.

10. שלב ד' : שלב התנועה

- א. במשך כל זמן הנסיעה יאבטחו המלווים את הכלואים ויצפו בהם לשם איתור כוונות תקיפה, בריחה וכדומה.
- ב. אין לסטות מציר התנועה אלא באישור מפקד הליווי ובמקרים חריגים מאוד.
- ג. במשך כל הנסיעה מפקד הליווי יוודא שהחטמ"ר בגזרתו הוא נע, או יחידות שיקבעו מראש מודעים להמצאותו בתחומם.
- ד. רכב הליווי ינוע אחרי הרכב המוביל ובטווח של קשר עין אשר יכסה את פרופיל הרכב המוביל.
- ה. יש לבצע ספירות לכלואים במהלך הנסיעה, או/ו לאחר ארועים חריגים שהתרחשו במהלכה. ספירות אלו יבוצעו ממנצ לסורגים החוצצים בין החיילים לכלואים.
- ו. בעת ארועים חריגים המחייבים תגובת צוות הליווי, מעצם היותם חיילים, יש לפעול בהתאם לפקודות הצהליו"ת הנהוגות בגזרה תוך שימת דגש מיוחד למשימתם העיקרית שהינה ליווי ואבטחת הכלואים, וזאת עפ"י שיקול דעתו של מפקד הליווי.
- ז. בכל מקרה של עצירת הרכב המוביל הרכב יאובטח היקפית ע"י חלק מהחיילים כל עוד הרכב עומד.
- ח. במקרים בהם נעצר הרכב המלווה (תקלה טכנית) ימנה מפקד הליווי מפקד אחראי לרכב, יקבע נוהלים לחילוצו וימשיך עם הרכב המוביל.
- ט. חל איסור תמור לשותח עם הכלואים שלא לצורך אבטחתם. כל מגע עימם יבוצע ע"י קמ"צ או ש.צ.
- י. אין לכסות עיני כלוא אלא אם קיים צורך בטחוני מובהק.
- יא. אין להשכיב כלוא על רצפת הרכב בשלב התנועה בעת העברתו לכל מקום שהוא.

11. שלב ה' : ביצוע המשימה

א. בעת העברת כלואים בין המתקנים:

(1) הכלואים יוכנסו לתוך המתקן ויאובטחו ע"י הצוות המלווה במשך כל זמן הקליטה.

(2) עם סיום הקליטה אחריות האבטחה תועבר למתקן הקולט.

ש מ ר

ש מ ר

חוראות קצין משטרה צבאית ראשי

הוראה מס' 6403

פברואר 92

- (3) במשך כל זמן הקליטה הכלואים יהיו אזוקים תחת השגחה מלאה של המאבטחים.
- (4) נאחריות מפקד הליווי לדווח למפקד המתקן שממנו הונאו הכלואים על הגעתם.

ג. בעת העברת כלואים לבתי המשפט:

- (1) מפקד הליווי ימנה נציג מטעמו לבחון את תאי המעצר טרם הורדת הכלואים מהרכב תוך מתן דגש על: אפשרויות בריחה, חפצים מסוכנים קיימים, תקינות הסורגים ועוד.
- (2) מפקד הליווי יבצע הערכת מצב לגבי נתיבי התנועה בהם ינועו הכלואים, מקומות אכלוס בתאי המעצר, מיקום אולמות בתי המשפט, תאי שירותים, מיקום שהיית משפחות/עו"ד. בהתאם לכך יתכנן את שיטת האכטחה למניעת בריחת הכלואים.
- (3) הכלואים יהיו אזוקים עד להכנסתם לתא המעצר או לאולם בית המשפט. "כלואים קשים" או בעלי סיכון גבוהה לבריחה יובלו אזוקים אף ברגליהם לאולם ביהמ"ש. כבילת כלואים באזיקי ידיים או רגליים כתוך אולם ביהמ"ש תבוצע לאחר פנייה של מפקד הליווי אל השופט ובהסכמתו ניתן יהיה להשאיר את הכלוא כגול במהלך המשפט. בכל מקרה כל שחרור מאזיקה אחת לאחרת יהיה באישור מפקד הליווי בלבד.
- (4) כל תנועה מנהלית אחרת של כלוא תהא מאוכטחת ובהיותו אזוק.
- (5) בכל מקרה אין לאפשר למשפחות לגשת אל הכלואים.
- (6) תא המעצר יהיה מאוכטח והשגחה מתמדת על הכלואים הנמצאים בתוך התא. אחת לחצי שעה תבוצע ספירת הכלואים הנמצאים בתא.
- (7) עם סיום כל המשפטים יוחזקו כל הכלואים בתא המעצר עד לסיום תכנון מפקד הליווי העברתם לרכב המוביל.
- (8) העלאת הכלואים לרכב המוביל תתבצע רק לאחר ביצוע הערכת מצב ובחינת הסימנים המעידים הנוספים על - הקיימים בעקבות המשפטים שנערכו, ובכל מקרה כהתאם לעקרונות הנהוגים בשלב ג' המפורט (עליית הכלואים לרכב המוביל).
- (9) פסקי-הדין ילקחו בחשבון כחלק מעקרונות אכטחת הכלואים בעת החזרתם (תקופת העונש שנגזרה וכדומה).

ג. בעת אשפוז/בדיקה בבית חולים

- (1) מפקד הליווי יבצע הערכת מצב, לעמוד על דרכי כניסה ויציאה אפשריות, לפני הורדת הכלואים מן הרכב.
- (2) הכלוא יאוכטח במשך כל זמן הטיפול הרפואי ויהיה בהשגחה מתמדת ע"י שני מלווים לפחות, כאשר מפקד הליווי מוביל.

ש מ ר
ש מ ר

הוראות קצין משטרה צבאית ראשי

הוראה מס' 6403

פברואר 92

3) בעת החלטת הרופא לבדוק את הכלוא שהוא לבדו, ידאג אחראי הליווי לאבטח את החדר ופתחי מילוט אפשריים.

4) הכלוא ילווה לכל מקום בבית החולים שהוא אזוק (ידיים ו/או רגליים בהתאם לצורך).

12. שלב ו': התזרת הכלואים למתקן

א. יש לבצע סריקת הרכב כפי שמפורט בסעיף 7 ד'.

ב. מפקד הליווי יחזיר את הכלואים, כהתאם לעקרונות המפורטים בשלב ד'.

ג. בהגיעו למתקן חכליאה יגיע עם הרכב המוביל את הכלואים בדרך הקצרה לתוך המכלאה.

ד. ידווח למ"פ/קצין תורן על החזרת הכלואים ועל האירועים שהיו במהלך הליווי.

ה. שלישי המתקן או קצין ניהול כלואים ינהל מעקב לגבי החוזרים, ובתום שעות הפעילות הרגילות יעביר את שמות הכלואים שעדיין לא חזרו לקצין התורן, אשר ימשיך בניהול המעקב.

ו. מפקד הליווי יגיש דו"ח מסכם למפקד המת"כ, עם סיום המשפט. דו"ח זה יתויק בתיק מיוחד.

הרכב הכוחות תמלונים ומסומם

13. להלן יפורט הרכב הכוחות לליווי כלואים בעת העברתם, מספר זה הינו מספר מינימום מחייב.

א. בלוא בודד - מפקד הליווי קצין או מש"ק מ"צ (דרגת סמל לפחות), חייל אבטחה וחייל ש.צ. (סה"כ שלושה).

ב. עד חמישה כלואים - בהתאם להערכת מצב של מפקד המתקן אך לא פחות מ - קמ"צ או נגד ש.צ., 2 חיילי אבטחה וחייל ש.צ.

הערה: במקרים בהם הוצאת הכלואים נעשית ע"י רכב לבן (טרנזיט), הוצאת רכב ליווי נוסף תהיה כהתאם לשיקול דעתו של מפקד המת"כ.

ג. אוטובוס כלואים - קצין, חייל ש.צ., 4 חיילי אבטחה.
רכב הליווי - מפקד הליווי (קצין), חייל אבטחה ונהג.

ד. תחומי אחריות:

1) קצין מ.צ. - אחראי על הטיפול בכלואים ברכב המוביל.
2) מפקד הליווי - אחראי על אבטחת הליווי והצירים, ועל כל המתרחש במהלך ביצוע המשימה.

ש מ ר
ש מ ר

הוראות קצין משטרה צבאית ראשי

הוראה מס' 640

פברואר 92

14. דיגום כלי רכב

א. רכב המוביל - עקרונות

- 1) סוכנים - הרכב יהיה מסורג חיצונית לצורך הנחת היושבים בתוכו ויד, ולמניעת בריחתם מאידך. פתחי אוורור בגג הרכב יסורגו.
- 2) "דיגום" - יצירת חיץ בין החיילים לכלואים, בחלק הקדמי והאחורי של הרכב. כמחיצות אלו יותקנו דלתות הזזה או דלתות נפתח שניתן לנעול אותן, לצורך הכנסת הכלואים וע"מ לאפשר ילוטו במצב חרום.
- 3) מניעת גישת כלואים לדלתות הרכב.
- 4) המושבים המיועדים לחיילי האבטחה היושבים בחלק הקדמי של הרכב היו בכיוון הכלואים.
- 5) הרכב ינוע עם שני גלגלי רזרבה נוספים, מטף כיבוי אש ויצוייד בפרוז'קטור נתלה.
- 6) הרכב יהיה תקין מבחינה מכנית.
- 7) הרכב יהיה מתודלק לפני יציאה לכל נסיעה, ע"מ שלא יבצע סטייה מ הציור למטרה זו (ככל כיוון).
- 8) תרשים רכב המוביל - ראה נספח א'.

ב. רכב הליווי -

- 1) יהיה מוגן מכל צדדיו להגנה על יושביו.
- 2) הרכב יהיה תקין מבחינה מכנית.
- 3) הרכב יהיה מתודלק לפני יציאה לנסיעה (לכל כיוון).
- 4) טרנזיט - בניית מחיצה מפרידה מאחורי מושב הנהג ובצמוד לו, ריגית החלונות מצידי הרכב ובניית מחיצה מפרידה בסמוך לדלתות האחוריות (נספח ב').

15. כמות כלואים מובלת תחיה בהתאם למספר מקומות הישיבה על המושבים.

16. חיילי האבטחה יתולקו כד:

- א. 2 חיילים בחלק הקדמי של הרכב, כאשר פניהם מופנים לכיוון הכלואים
- ב. 2 חיילים בחלק האחורי של הרכב (רק במקרים בהם קיימת תצורה גם ב לק האחורי).

ש מ ר
ש מ ר

17. ציוד קשר

- א. מכשיר קשר "שיכסה" את כל השטחים ויחידות לאורך הציר.
- ב. קשר בין הרכב המוביל לרכב המלווה.

18. ציוד נאמל"ח ברשות הכח המלווה

- א. בנוסף לציוד הפרט הנדרש, ברכב המוביל ימצא הציוד הנא:

- 1) רמוני גז.
- 2) ררנגי"ס.
- 3) מחסניות תחמישים.
- 4) אזיקים חד פעמיים (למקרי חרום).
- 5) מכפתיים לפתיחת אזיקים חד פעמיים (קטר).
- 6) רנאוריס.
- 7) ערכת ע"ר.
- 8) אסימונים למקרי חרום.

* הערה:

הכמויות יקבעו עפ"י החלטת המפקד.

- ב. לכל חיילי האבטחה יהיה אפוד קרב מלא (כולל קצינים) וכן ו"ש.צ. הפועלים בתחומי איו"ש ואזח"ע.

- ג. חיילי ש.צ. ישאו עימם בנוסף גז מדמיע אישי.

תדריך לכוחות המלגונים

19. תדרוך למלגונים ינתן בכל מקרה ע"י:

- א. מפקד יחידה, סגנו או מפקד תורן - כאשר מדובר בליווי קבוצה כלואים.

- ב. קצין אג"מ או מ"פ - כאשר מדובר בליווי כלוא בודד.

- 20. התדריך ינתן לכלל הכח המלווה במסדר. במהלכו תוקרא פקודת הליווי בשלמותה, יבדק ציוד הכוננות, הציוד האישי ובקיאות בעלי התפקידים בנוהלי הליווי.

- 21. התדריך ינתן עפ"י נוסח כתוב בכחירות ובסיום התדריך יוחתם מפקד הליווי על גבי הטופס. עותק ממנו ינתן למפקד הליווי, עותק נוסף ישמר בתיק מיוחד ביחידה (ראה נספח ג').

ש מ ר

הוראות קצין משטרה צבאית ראשי

22. התדריך ינתן קודם להוצאת הכלואים מהמכלאות.

23. נסיוס התדריך יקבל מפקד הליווי תיק ליווי שיכלול:

א. פקודת אבטחה מאורגנת (תדרוך מורחב) מטעם מפקד היחידה.

ב. מפה - ובה יפורטו ציר התנועה המרכזי, צירי תנועה חילופיים (היכן שניתן) גבולות גזרה נקודות דיווח ושליטה, מיקום יחידות מסייעות.

ג. פירוט הרכב כיתות כוננות ביחידות על- ציר הנסיעה.

ד. תדרי קשר ומילות דיווח ליחידות השונות לאורך הציר.

ה. הוראות פתיחה באש ונוהל עצירת כלוא בורח.

ו. נספח "מקרים ותגובות" אפשריות - דרכי פעולה (כמו: בריחת כלוא וביצוע מרדף, תקיפת חייל בתוך הרכב המוביל וכדומה).

24. התדריך יכלול :

א. הגדרת המשימה.

ב. הגדרת תחומי אחריות לכל בעל תפקיד בליווי, עפ"י פקודות הקבע שבמת"כ.

ג. ציר הליווי תוך מתן דגש על מאפיינים יחודיים לגביו. כמו- כן יודגש כי אין לסטות מן הציר ואין לעצור בדרך לאיסוף טרמפיסטים.

ד. התראות מודיעין רלוונטיות.

ה. נוהל אנטחת הכלואים בכל שלבי המשימה.

ו. סדר ישיבת הכלואים והחיילים ברכב המוביל.

ז. חלוקת גזרות תצפית על הכלואים היושבים ברכב המוביל.

ח. הרכב הכה המלווה וציודו.

ט. הוראות פתיחה באש.

י. ניתוח "מקרים ותגובות".

יא. נוהלי קשר וחכירה עם יחידות במרחב (תדרי קשר, כיתות כוננות לאורך הציר)

יב. נוהלי דיווח עם היציאה, בזמן הנסיעה, בהגעה למקום המיועד ובשלבי תזרה.

ש מ ר
ש מ ר

הוראות קצין משטרה צבאית ראשי

הוראה מס' 6403

פברואר 92

- יג. נוהלי אזיקה וכיסוי עיניים.
- יד. מימוש המידע הקיים לגבי הכלואים.
- טו. "סימנים מעידים" שיאותרו כמהלך המשימה ותרגומם המבצעי.
- טז. לבוש הכלואים (מדי אסיר כלבד ללא ביגוד אזרחי מתחת).
- יז. הופעה לבוש והתנהגות חיילי הכח - המלווה.
- יח. מניעת מגע בין הכלואים לזרים שאינם מורשים לכך.

חלוקת מזון ומים

25. חובה על היחידה לדאוג למזון לכלואים והמלווים בעת כיצוע הליווי.
26. יש לדאוג להכנת המזון בצורה מסודרת ובאמצעי אריזה ואחסנה נאותים.
27. יש לקבוע נוהל לניפוק המזון בשעות ובמקומות יעודיים.

שונות

28. צוותי הליווי יבצעו תרגול על מודל פעם בחודש עם כניסתם לתפקיד ("מקרים ותגובות" אפשריים).
29. בליוויים במסלולים קבועים יש לבצע תיאום שטח מתמשך אחת לחודש עם היחידות המרתכיות בהן נע הליווי.
30. יש לוודא שהנהגים האזרחיים הנוהגים ברכב המוביל יהיו בעלי סיווג בטחוני מתאים.
31. מפקדי המתקנים ישברו השגרה בליוויים מידי פעם עפ"י החלטתם כהיבט של זמן ומרחב, שינוי צירים וכו'.
32. יש להבטיח שלא יתעללו ככלואים ולא יושפלו במהלך הנסיעה וכמו-כן שלא ילקחו דברי ערך וחפצים אישיים מהכלואים ומפקדונותיהם, ללא תיאום עם מפקד הליווי.
33. יש למנוע מגע של הכלוא/ים עם אזרחים או זרים שאינם מורשים לכך במגע עימם.

לוט

- נספח א' - תרשים רכב מוביל (אוטובוס/טיולית).
- נספח ב' - תרשים רכב מוביל (טרנזיט).
- נספח ג' - דף תדריך למלווה כלואים ממתקן הכליאה.

ש מ ר
ש מ ר

נספח ה' :

הוראת קמצ"ר מס' 6410

ש מ ר

הוראות קצין משטרה צבאית ראשי

הוראה מס' 6410

פברואר 92

כבילה באזיקים

כללי

1. לא יכבל כלוא באזיקים אלא אם כן סכור נותן ההוראה כי הכבילה הכרחית למניעת פגיעה גופנית בכלוא, באדם אחר או ברכוש, או למניעת בריחה.
2. מכך עולה כי, כבילה באזיקים תעשה במקרים הנאים:
 - א. כאמצעי ריסון - במצבים בהם יש חשש שבכלוא עשוי להזיק לעצמו, להתפרע, לגרום נזק לאחרים או נזק לרכוש.
 - ב. כאמצעי אבטחה - למניעת בריתת הכלוא כעת העברתו בתוך בית הסוהר או מחוצה לו.
 - ג. בכל מקרה עליו יחליט מפקד המתקן ובהתאם לאמור בסעיף 1.
3. ההוראה לכבול כלוא באזיקים תנתן בכתב, בצירוף נימוקים.
4. הסמכות להורות על כבילת כלוא באזיקים במתקן הכליאה תהיה בידי אלה:
 - א. עד שתיים עשרה שעות - מפקד תורן או מפקד שדרגתו סגן ומעלה, ובלבד שההוראה תכוא לאישור המפקד בהקדם האפשרי.
 - ב. עד 72 שעות - מפקד כדרגת סא"ל בלבד.
 - ג. מעל 72 שעות - המפקד, נאישור קמצ"ר וקצין רפואה.
5. אמצעי הכבילה, לריסון ואבטחה, יהיו: כבילת ידיים, כבילת רגליים או כבילת ידיים ורגליים.
6. השימוש בכבילה כאמצעי ריסון יופסק משרוסן הכלוא.
7. בכל מקרה, לא יהווה השימוש באזיקים כאמצעי ענישה כלפי הכלואים.

ש מ ר

ש מ ר

הוראות קצין משטרה צבאית ראשי

הוראה מס' 6410

פברואר 92

כבילה כאמצעי ריסון

8. בכל מקרה של כבילת כלוא באזיקים כאמצעי ריסון יוצא כתב כבילה ב - 2 העתקים דוגמת נספח א' לפקודה, אשר יכלול את הפרטים הבאים:

- א. תאריך ושעת הכבילה.
- ב. משך זמן הכבילה.
- ג. צורת הכבילה.
- ד. סיבת הכבילה.
- ה. פרטי מאשר הכבילה.

העתק מצו הכבילה יתוויק בתיק הכלוא או בתיק מיוחד.

9. אין לכבול כלוא לעצם דומם או צומח כגון: מיטה, עץ, עמוד ברזל וכו'.

10. כלוא חכבול באזיקים בתוך מתקן הכליאה ישוחרר מהם למשך 15 דקות בכל פרק זמן של 3 שעות, וכן בזמן הארוחות, בזמן עשיית צרכיו ובשעות הלילה לאחר ספירת קצין תורן. אולם המפקד או מפקד תורן רשאים להורות על כבילת הכלוא בניגוד להגבלות האמורות לעיל, אם קיימות נסיבות מיוחדות המחייבות זאת. הוראה זו כאמור תנתן בכתב בצירוף נימוקים.

11. אם יש צורך לכבול ידי כלוא מאחורי גופו מסיבות המפורטות בסעיף 1 לעיל, יש לשחרר את ידיו מאזיקים בשעת הארוחות, ולהעביר את ידיו לפניו מכיבוי אורות עד להשכמה. כבילת ידי כלוא באזיקים גם בשעת הארוחות תעשה רק באישורו הבלעדי של מפקד היחידה. המפקד ינמק החלטה זו בצו הכבילה.

12. בזמן טיפול רפואי במידה וישנה הנחיה של רופא להתיר האזיקים יש להערך לאכטחה היקפית על מנת למנוע כל אפשרות בריחה, כמו כן יש לתדרך את כח הליווי שבכל מקרה ילווה העצור ויאובטח.

13. נוהלים אלו יחולו על כל סוגי הכלואים (עצורים, שפוטים, מנהליים וקטינים).

ש מ ר

ש מ ר

הוראות קצין משטרה צבאית ראשי

הוראה מס' 6410

פברואר 92

כבילת כלואים בעת העברתם במתקן ומחוץ למתקן

14. כבילת כלואים בעת העברה במתקן תתכן בעת הוצאתו למטרות הבאות:

- א. ראיון אישי.
- ב. שיחה עם עו"ד.
- ג. קבלת ביקור.
- ד. בדיקה רפואית.
- ה. משפט במת"כ.
- ו. כל מטרה אחרת.

15. כבילת כלוא בעת הוצאתו מהמכלאה במתקן תעשה בהתאם לצורך הבטחוני, בכל מקרה בהתאם לסעיפים הבאים (17, 19).

16. יש להסיר את כבליו של הכלוא לפני הכנסו למקום המפגש. כבילתו שנית תעשה רק לאחר שעזב את החדר.

17. כבילת כלואים מחוץ למתקן תעשה בצורות הבאות:

א. כלוא בודד

- (1) כבילת שתי ידיו מלפנים.
- (2) כבילת שתי ידיו מאחור (במקרים חריגים).
- (3) כבילת שתי רגליו באזיקי רגליים.
- (4) כבילת ידיו ורגליו.

ב. זוג כלואים

- (1) כבילת יד ביד (זה לזה).
- (2) כבילה באזיקי רגליים, רגל לרגל.

18. כבילת הכלוא תהייה בנוסף לכוח אבטחה מתאים (בהתאם לה.מ. קמצ"ר 6403) אשר יצמד לכלוא כמהלך כל זמן שהייתו מחוץ למת"כ.

19. כבילה באזיקי רגליים תהא באישור קצין בדרגת סא"ל ומעלה בלבד ובמקרים שיש חשש סביר לכריחת הכלואים או התפרעותם עד כדי סכנתם וסכנת הסוככים אותם. סמכות זו אינה ניתנת להאצלה לבעלי דרגות אחרים במת"כ.

ש מ ר

ש ת ו ר

הוראות קצין משטרה צבאית ראשי

הוראה מס' 6410

פברואר 92

20. יש להקפיד שבעת העלאת והורדת הכלואים מרכב הליווי יעשה הדבר תוך כדי שמירה כל כבודם ושלומם של הכלואים.

21. בכל מקרה השימוש באזיקת רגליים לא יחי גורף.

22. כבילה בבית המשפט

א. כבילת כלואים בתחום בית המשפט תתכן בשלושת האפשרויות הבאות:

- 1) בתא המעצר בבית המשפט.
- 2) כיון תא המעצר ועד אולם כיהמ"ש.
- 3) באולם בית המשפט.

ב. בחדר מעצר בבית המשפט -

הכבילה בחדר המעצר כהתאם להחלטת מפקד המת"כ. (ידיים ו/או רגליים).

ג. בעת המעבר בין תא המעצר לאולם כיהמ"ש

כהתאם להחלטת מפקד המת"כ (ידיים ו/או רגליים).

ד. באולם כיהמ"ש

כהתאם להחלטת השופט היושב בדיון, כהתאם לבקשה שתועבר אליו. טרם הכנסת הכלוא לדיון (ידיים ו/או רגליים).

שונות

23. השימוש יעשה באזיקי מתכת בלבד תוך הקפדה על שימוש באזיקי ידיים לאזיקת ידיים ואזיקי רגליים לרגליים.

24. יש לבצע את פעולת הנצירה של האזיקים ע"מ למנוע פגיעה בכלוא (ככלי דם בעיקר).

25. אין לבצע אלתורי ככילה נוספים, מעבר למותר בפקודה זו.

ש ת ו ר

נספח ו' :

פקודת מטא"ר מס' 12.03.03

12.03.03 – העברת כלואים ואבטחתם, מחוץ לכותלי בית המעצר

1. הגדרות

בפקודה זו יהיו למונחים הבאים הפירושים שלצדם:

- א. עציר** – אדם שנעצר על פי צו מעצר, או אדם שנעצר ללא צו מעצר.
- ב. אסיר** – אדם שהוטל עליו מאסר פלילי או מאסר אזרחי, כהגדרתם בסעיף 47 (ד) לחוק העונשין, תשל"ז – 1977.
- ג. כלוא** – עציר או אסיר.
- ד. בית מעצר** – בית מעצר מחוזי או מרחבי או נפתי, או תא מעצר בתחנה או בנקודה או בכל מתקן משטרה.
- ה. יחידת משטרה** – מטה מחוז או מרחב או נפה, או תחנה או נקודת משטרה או בית מעצר, שנמצא בהם כלוא.
- ו. קצין מוסמך** – גורם המורשה לאשר הוצאת כלוא מבית המעצר כמפורט להלן:
- (1) הממונה על החקירה.
 - (2) הממונה על היחידה שכלוא בה העצור, או מי שהוסמך על ידו.
 - (3) רופא משטרה.
 - (4) קצין מודיעין או הקצין הממונה עליו, אם הכלוא אינו בהליך חקירתי, אם הינו עצור עד תום ההליכים או אסיר.
- ז. קסין** – מי שטרם מלאו לו 18 שנים, לרבות בגיר שביום הגשת כתב האישום נגדו, טרם מלאו לו 18 שנה.
- ח. תורן** – מי שנקבע תורן לצורך קבלת עצירים והטיפול בהם, בפרק זמן מסוים: תורן או זקיף של בית מעצר, או תורן תחנה או נקודה, או סמל משמרת.
- ט. חוליית ליווי** – צוות שוטרים שמונה להעביר כלוא מיחידת משטרה אחת לאחרת או לבית משפט או למקום קבלת טיפול רפואי או לרשות שירות בתי הסוהר.

חוקן 2/94

1. **מפקד חוליית ליווי - כל איש משטרה שמונה אחראי להעברת כלוא.**
- יא. **רכב ליווי - רכב שייעודו העברת כלואים.**
- יב. **כלוא טעון הגנה - עציר או אסיר, שיש להגן עליו מפני פגיעה בדי גורם המצוי מחוץ לכותלי בית המעצר, או בתוך בית המעצר, או שיש חשש שעלול להזיק לעצמו בקבוצה זו כלולים: חולי נפש, קוקסינלים, הומוסקסואלים, עברייני מין וכל מי ששירותו בתי הסוהר או משטרת ישראל הכריזו עליו, שהוא טעון הגנה.**
- יג. **חולה נפש - אדם שסמכות רפואית משטרתית או אזרחית קבעה שהוא חולה נפש, או אדם שיש יסוד סביר להניח שאין הוא שפוי בדעתו.**

2. העברת כלוא

- א. **כללים להוצאת כלוא מבית מעצר**
- 1) לא יוצא כלוא מבית מעצר, אלא למטרות אלה: העברה מיחידה ליחידה, חקירה, הבאה בפני שופט, טיפול רפואי, פעילות מודיעין ושחרור כחוק.
 - 2) אין להוציא כלוא מבית מעצר, אלא באישור הקצין המוסמך, לפי העניין.
 - 3) בעת הוצאת כלוא ובעת החזרת כלוא, יש לבצע חיפוש על גופו ובכליו.
 - 4) אין להוציא כלוא מבית מעצר בין השעות 18:00 ל-07:30 בבוקר שלמחרת, אלא בנסיבות מיוחדות ובאישור הקצין המוסמך.
 - 5) התורן ירשם כל הוצאה של כלוא מבית מעצר וכל החזרה של כלוא לבית מעצר בטופס מ-3102 - "פרטי רישום כלוא".
- ב. **העברת כלוא מיחידה ליחידה**
- 1) יחידת משטרה המבקשת לקבל כלוא, הכלוא ביחידה אחרת, אחראית להסעתו אל היעד, שאליו הוא חייב להגיע, ולהחזרתו ליחידה שממנה הוצא, וכל זאת לאחר תיאום מוקדם.
 - 2) נדרש כלוא ליחידת משטרה, תשלח היחידה, באמצעות מפקד חוליית הליווי, את טופס מ-3092 - "אסמכתא לקבלת כלואים/אסירים", הנושא את חותמת היחידה והחתום בידי קצין, למפקד היחידה או למפקד בית המעצר או למנהל בית הסוהר. אין הוראת סעיף זה חלה על ליווי כלואים, שמבצע שירות בתי הסוהר.

- (3) מפקד חוליית ליווי הבא לבית מעצר לקבל לרשותו כלוא, יברר עם מפקד בית המעצר, אם אין הכלוא דרוש ליחידה אחרת, או עומדות כנגדו פקודות נוספות.
- (4) התברר, כי הכלוא דרוש ליחידה אחרת, ידווח על כך מפקד חוליית הליווי למפקד, מיד עם שובו ליחידתו עם הכלוא.
- (5) מפקד יחידה המקבל לרשותו כלוא, הדרוש ליחידה אחרת, ידע, באופן מיד, לאותה יחידה, כי הכלוא נמצא ברשותו, ויצוין את מקום המעצר ואת פרק הזמן המשוער, שהוא מתכוון להחזיק בכלוא.
- (6) תורן המעביר כלוא לאחריות מפקד חוליית הליווי, לשם העברתו לבית סוהר או לבית מעצר או לשם החזרתו משם, יפעל כלהלן:
 (א) יבדוק את תוכן מעטפת המסמכים טופס מ-3102 - "פרטי רישום כלוא" ויוודא, שכל האסמכתאות החוקיות תקפות.
 (ב) יודא, שתאריך היום הראשון למעצרו של הכלוא מצוין בצו המעצר, אם נעצר על פי צו, או בפקודת המאסר, אם נאסר על פי פקודה, או באסמכתא לכליאה, אם נעצר על פי אסמכתא לכליאה, טופס מ-3015 או טופס מ-3014, בהתאם לעניין.
 (ג) ימסור למפקד חוליית הליווי את מסמכי הכליאה הנוגעים לכלוא, וכן את טופס מ-3186 - "תעודה רפואית אודות עציר/אסיר".
 (ד) ירשום את דבר מסירת המסמכים בטופס מ-3102.
- (7) מפקד חוליית הליווי יאשר בחתימתו בטופס מ-3102 את קבלת המסמכים, שעליו למסור לבית הסוהר או לבית המעצר, שהכלוא מועבר אליו.
- (8) בעת העברת כלוא מיחידה ליחידה, אין למסור לידיו את המזמונים והחפצים שהופקדו בקופת היחידה הפיקדון ימסר לידי מפקד חוליית הליווי, והוא יהיה אחראי להעברתו ליחידה אליה מועבר הכלוא.
- (9) מידע רפואי על הכלוא, שאינו כלול בטופס מ-3102 ובטופס מ-3186, יועבר למנהל בית הסוהר או למפקד בית המעצר, שאליו מועבר הכלוא, על פי המפורט בנוהלי קרפ"ר.
- (10) למסמכי כלוא המועבר לשב"ס לראשונה, יש לצרף את טופס מ-3187 - "תנועת עצורים מחוץ למתקן הכליאה", כשהוא מלא.
- (11) החליט הממונה על החקירה, להעביר לבית מעצר אחר כלוא תושב אי"ש או אזח"ע או רמת הגולן או מזרח ירושלים, והעביר איננו יהודי והוא חשוד בעבירה ביטחונית, ידווח על כך במברק למטא"ר/ממ"ן/מדור זרים.

ג העברת כלוא לבית משפט

- (1) היחידה שטיפלה בתיק הפלילי, שבגינה הובא הכלוא למשפט, היא שתעביר את הכלוא לבית המשפט.
- (2) נמצא הכלוא ביחידה אחרת, תהיה היחידה, שלה דרוש הכלוא, אחראית להוצאתו מתחומי היחידה האחרת ולהעברתו לבימ"ש.
- (3) נעצר אדם על פי צו הבאה, באחריות היחידה שבאזורה בימ"ש, להביאו מהיחידה בה נעצר.

ד הוראת שופט להביא בפניו כלוא פעם נוספת

- (א) איש משטרה שליווה כלוא לבית משפט או שמר על כלוא בבית משפט, יברר בסוף הדיון, שהתקיים בעניינו של הכלוא, אם נתן בית המשפט הוראה, בכתב או בעל פה, להביא בפניו את הכלוא פעם נוספת.
- (ב) ניתנה הוראה כזו, ידווח עליה איש המשטרה בכתב לממונה עליו, וזה יעבירה לגורם האחראי להבאת הכלוא לבית המשפט במועד החדש שנקבע.

ה העברת כלוא למוסד רפואי

יחידת המשטרה, שבה נמצא כלוא הזקוק לטיפול רפואי, כמתווה בפקודת המטא"ר 12.03.02 - "הטיפול בכלואים הזקוקים לשירות רפואי", היא שתעבירו למוסד רפואי, לרבות בית חולים לחולי נפש.

ו העברת אסיר מיחידת משטרה לבית סוהר

- (1) אסיר שהוחזר לבית מעצר, לאחר שנגזר דינו, יועבר לבית סוהר לריצוי העונש, בהקדם האפשרי, בהתחשב בסדרי הסעת אסירים לבתי סוהר.
- (2) יחידת משטרה, שבאחריותה מצוי כלוא, שיש להעבירו לשירות בתי הסוהר, תדווח לשב"ס על כל אירוע חריג הקשור בכלוא זה כגון ניסיון התאבדות או בריחה, וכן תדווח על כלוא שהנו טעון הגנה ועל הסיבות לכך, וכן על כלוא הנזקק לטיפולים רפואיים, על פי קביעת רופא משטרתו.

ז העברת כלוא קטין

העברת כלוא קטין ואבטחתו תבוצע כהעברת כלוא בגיר ובסייגים המצויינים בפקודת המטא"ר 14.01.05 - "קטינים - מעצר, חקירה, פקחנות ומניעת עבריינות נוער".

3. אבטחת כלוא בעת העברתו

א. הנחיות כלליות

- (1) מפקד חוליית ליווי או כל בעל תפקיד אחר, שקיבל לרשותו כלוא, אחראי לו, במשך כל עת שהותו מחוץ לכותלי בית המעצר, שממנו הוצא.
- (2) האחראי לשליחת חוליית הליווי יתדרך את אנשי החולייה בדבר אופיו של הכלוא והעבירה המיוחסת לו.
- (3) שוטרי חוליית הליווי יציידו באקדחים אישיים, בגז מדמיע ובציוד אחר, על פי קביעת מפקד היחידה השולחת את חוליית הליווי.
- (4) שוטרי חוליית הליווי ינקטו אמצעי זהירות נוספים למניעת בריחת הכלוא במהלך הליווי, על פי קביעת מפקד החולייה.
- (5) יחידת המשטרה שאחראית להעברת כלוא, ואין באפשרותה לספק את כוח האדם והאמצעים לאבטחת מסע הליווי, תפנה למטה הממונה עליה, לפתרון הבעיה.
- (6) אנשי חוליית הליווי לא יאפשרו לכלוא לקיים קשר, עם מי שלא נמצא באותו מסע ליווי.
- (7) כלוא החב כבילה לא יובל ברחוב, אלא כדי להביאו לרכב ההסעה, או כדי להעבירו מרכב ההסעה ליעד, ורק אם הוא כבול לשוטר או לכלוא אחר.
- (8) במסלול נסיעה ארוך, יקיים מפקד חוליית הליווי קשר עם מפקד היחידה האחראית להעברת הכלוא, מנקודות דיווח, שקבע מפקד היחידה האחראית לליווי.
- (9) בעת ההגעה ליעד, כגון: בית משפט או בית חולים, אין להשאיר את הכלוא ללא השגחה איש חוליית הליווי יבדוק את אמצעי ההגנה המצויים במקום, לרבות אלה שבחדר השירותים. מצא איש חוליית הליווי ליקוי כלשהו באמצעי ההגנה, כגון חלון בלתי מסורג, יגבר הפיקוח על הכלוא.

ב. הרכב חוליית הליווי

- (1) ככלל, בעת העברת כלואים, תלווה אותם חולייה, שמספר שוטריה גדול באחד ממספר הכלואים. שלושה כלואים ומעלה ילוו בידי ארבעה שוטרים לפחות. נהג הרכב כלול במניין המלווים.
- (2) בעת העברת כלואים מסוכנים, תלווה אותם חוליית ליווי, שמספר שוטריה עולה על מספר הכלואים, כפי שיקבע מפקד היחידה או מפקד חוליית הליווי.
- (3) בעת העברת כלוא, תצורף שוטרת לחוליית הליווי. יחידה שאין בה שוטרת, תפנה למטה הממונה לפתרון הבעיה.

ג כבילה

- (1) ככלל, יש לכבול כל כלוא המואשם או הנחשד בביצוע עבירה מסוג פשע, יחד עם זאת, יכול מפקד יחידת הליווי להורות שלא לכבול כלוא, כאמור לעיל, אם אין מדובר בכלוא אלים או ברחץ.
- (2) על אף האמור בסעיף 3. ג (1) לעיל, לא ייכבל כלוא המואשם בפשע, שהוא חולה או נכה או אישה או קטין, אלא אם ניסה להתאבד או לפגוע באחרים הנמצאים באותו מסע ליווי, וזאת על פי שיקול דעתו של מפקד חוליית הליווי.
- (3) ככלל, לא ייכבלו אסירים המרצים מאסר אזרחי, עברייני תנועה, עברייני צווארון לבן וכן חולים, נכים, זקנים, נשים וקטינים החשודים או האשמים בביצוע עבירות מסוג חטא או עוון, להוציא חריגים, כגון במקרה שכלוא ניסה להתאבד או לפגוע באחרים, הנמצאים באותו מסע ליווי, וזאת על פי שיקול דעתו של מפקד יחידת הליווי.
- (4) מפקד יחידת הליווי ינמק בכתב כל החלטת כבילה של אסיר המרצה מאסר אזרחי, בטופס מ-1006 - "זמן היחידה".
- (5) חרף האמור בסעיפים 3. ג (1) - (3) לעיל, בעת העברת כלואים, יש לכבול באזיקי יד כלואים מן הסוגים המנויים להלן, ללא קשר לחומרת העבירה שביצע, לגילם, למינם ולמצב בריאותם:
- א) כלוא שנמלט בעבר או שניסה להימלט ממשמורת חוקית
- ב) כלוא הידוע כאלים, או כלוא שמתנהג או עומד להתנהג באלימות, ועלול לפגוע בעצמו או באחרים, או להעלים, או להשמיד ראיות
- ג) כלוא שיש חשש שימלט, שאין לו מקום מגורים קבוע וידוע בישראל וקיים חשש, שאם ימלט, יתחמק מהדין.
- ד) כלוא המואשם או הנחשד בביצוע עבירה מסוג פשע חמור, דהיינו עבירה שדינה 10 שנות מאסר ומעלה.
- (6) חייבי כבילה באזיקי רגל
- א) יש לכבול באזיקי רגל, נוסף לאזיקי יד, את הכלואים מן הסוגים המנויים להלן:
- (1) כלוא הנאשם או הנחשד בביצוע עבירה מסוג פשע חמור.
- (2) כלוא שבעבר נמלט או ניסה להימלט ממשמורת חוקית, או כלוא שקיים לגביו חשש סביר, שינסה להימלט ממשמורת חוקית.
- ב) קצין בדרגת מפקח ומעלה או מפקד יחידת ליווי, רשאי להורות לשחרר כלוא מכבלי רגל. הוראה זו יש לנמק בכתב

זקן 2/94

זקן 2/94

דקן 2/94

ג חרף האמור לעיל, רשאי מפקד חוליית ליווי, להורות שלא לכבול כלוא באזיקי רגל. הורה כך, עליו לנמק החלטתו בכתב

7) אופן הכבילה

א) הכבילה תיעשה באזיקים בלבד.

ב) מפקד חוליית הליווי יקבע את שיטת כבילת הכלוא, בהתאם לחומרת העבירה המיוחסת לכלוא, בהתאם לאופיו ובהתאם למידע עליו

ג) ככלל, אין לכבול כלוא לעצמים דוממים כגון: עץ, דלת, ספסל, בין אם הוא מצוי ברחוב ובין אם הוא בתוך רכב, אלא במקרים קיצוניים ודחופים, שבהם נחוצה כבילת הכלוא לעצם דומם לשם אבטחת חיים, ולאחר שננקטו כל הפעולות לצמצום הנזק והפגיעה האפשריים.

ד) בעת כבילת כלוא באזיקי יד, יש להדק את האזיקים סביב פרק כף ידו של הכלוא ולנצור את מנגנון הנעילה. חובת הנצירה אינה חלה, כשהכלוא מובל כבול לשוטר.

ד. הסעת כלוא

1) ככלל, יש להסיע כלוא ברכב ליווי. אם אין בנמצא רכב ליווי, יוסע הכלוא ברכב משטרה אחר, תוך נקיטת אמצעי האבטחה המתחייבים מהסעה ברכב שאינו רכב ליווי.

2) כלוא מסוכן יוסע ברכב ליווי בלבד.

3) ברכב ליווי ישבו המלווים בתא המיועד לכך, הנמצא מאחורי התא המיועד לכלוא. בעת הסעת כלוא ברכב שלא יועד לכך, ישבו המלווים במושב האחורי, לצד הכלוא.

4) ברכב ליווי אין להסיע איש, פרט לכלואים ולאנשי חוליית הליווי.

5) ככלל, יוסע כלוא בכבישים ראשיים בלבד. הסעת כלוא בכבישים צדדיים מחייבת תיאום וליווי מיוחדים.

6) יש לשנות, מדי פעם, את מסלולי הנסיעה ולוחות הזמנים בנסיעות קבועות ושגרתיות, כגון בהסעת כלואים לבית משפט.

7) הפרדת כלואים

א) יש להימנע, ככל האפשר, מהסעת כלוא מסוכן עם כלוא שאינו מסוכן. יש לנקוט אמצעים למניעת פגיעה בכלוא שאינו מסוכן, בעת הוצאת הכלוא המסוכן מבית המעצר ובעת הכנסתו אליו.

ב) אין להסיע כלוא בגיר עם כלוא קטין.

ג אין להסיע כלואה עם כלוא

ד יש להימנע, ככל האפשר, מהסעת כלוא טעון הגנה עם כלואים אחרים, תוך נקיטת אמצעים למניעת פגיעה בטעון ההגנה, בעת הוצאתו מבית המעצר ובעת הכנסתו אליו.

8 אבטחת הרכב

א בכל חניה, יוּדא נהג רכב הליווי, שהרכב נעול, ויסגור את החלונות והדלתות.

ב לפני כל העלאה או הורדה של כלוא, תבצע חוליית הליווי חיפוש ברכב. ביצוע החיפוש יירשם בטופס מ-1006.

ה הטסת כלוא - הטסת כלוא טעונה אישור ראש מס"מ או ראש ענף החקירות הנוגע בדבר. את סד"כ חוליית הליווי ואת ציודם ולבושם של אנשי החולייה יקבע הקצין הממונה על החקירה.

4 אבטחת כלוא בבית המשפט

א. תאי המעצר בבית המשפט יהיו נעולים בכל עת.

ב. אנשי חוליית הליווי יבדקו את תאי המעצר ואת סביבתם החיצונית הקרובה, לפני הכנסת הכלואים.

ג כבילת כלוא באולם בית המשפט

1) ככלל, אין לכבול כלוא בעת שהותו באולם בית המשפט.

2) במקרים מיוחדים, כשקיים חשש שהכלוא יברח או יתפרע, או כשהכלוא חשוד או נמצא אשם בביצוע פשע חמור, יש לפנות לשופט ולבקש את רשותו להשאיר את הכלוא כבול, בעת שהותו באולם בית המשפט.

3) אם הורה השופט לשחרר הכלוא מאזיקים, יש לבצע מיד את הוראת השופט, תוך נקיטת אמצעי זהירות, כמתחייב מן המצב.

ד. החליט בית משפט על שחרור כלוא או על זיכוי נאשם ואין עילה חוקית אחרת להחזיקו במעצר, ישוחרר הכלוא מכבליו, לאלתר.

זיקן 2/94

5 אבטחת כלוא במהלך חקירה

א. במהלך חקירה, אין להשאיר כלוא שנחשד או נשפט על ביצוע עבירה, לבד בחדר, במסדרון או בכל מקום אחר, למעט בתא מעצר, אלא אם דרוש הדבר לצרכי חקירה ובאישור הקצין הממונה.

- ב בחדר בו מתנהלת החקירה יש למנוע מהכלוא לגשת, ללא רשות וללא השגחה, לדלת או לחלון בלתי מסורג
- ג יש להרחיק מהישג ידו של הכלוא מוצגים או חפצים הנמצאים בחדר ב הוא נחקר, כדי למנוע ממנו להשמידם או להשתמש בהם לצורך פגיעה בעצמו או באחרים.
- ד כלוא המבקש להיכנס לחדר שירותים, ילווה על ידי איש משטרה. איש המשטרה יודא כי דלת חדר השירותים אינה סגורה לגמרי, וכי אין באפשרות הכלוא להימלט דרך החלון.
- ה מדע לאיש משטרה מפי הכלוא או מפי אדם אחר, או על סמך התנהגות הכלוא, כי הוא עלול לפגוע בעצמו או באחרים, או לברוח, יש לפעול כדלקמן:
- (1) יש לפעול מיד לאבטחת שלומו של הכלוא ושל אחרים או לסיכול נסיון בריחתו, כגון: העברת הכלוא לתא מעצר אחר, הגברת השמירה עליו; הרחקת כל חפץ מסוכן.
- (2) החוקר ידווח מיד לקצין הממונה, לממונה על החקירה ולמפקד מתקן הכליאה, אם במשטרה ואם בשב"ס, וירשום דו"ח זכרון דברים, בו יציין, בין היתר, את המקור לידיעה ואת העובדה שהדיווח הועבר בעל פה לכל הגורמים דלעיל. כן יודא החוקר שהידיעה נרשמה בטופס מ-3102.
- (3) הממונה על החקירה יתדע מיד את הממונה עליו, וינקוט, לפי הצורך, פעולות נוספות, לאבטחת שלום הכלוא ושלום אחרים, או לסיכול בריחתו דבר הדיווח והפעולות שננקטו יירשמו ביומן החקירות.

6. אבטחת כלוא במוסד רפואי

- א. כל כלוא השוהה במוסד רפואי, יהיה נתון תחת משמר, ויאובטח על פי כללי האבטחה המותווים בפקודה זו והמתאימים לגביו.
- ב. שוטר השומר על כלוא במוסד רפואי, יענה לבקשת גורם רפואי בבית החולים ללבוש חלוק מעל מדי.
- ג. החובה לשמור על כלוא במוסד רפואי, חלה על המרחב, שבתחומו נמצא המוסד הרפואי.
- ד. השמירה על כלוא פגיע במוסד רפואי, במשך 48 השעות הראשונות מאז אשפוזו, היא באחריות צה"ל, ולאחר מכן - באחריות המרחב המשטרה, שבתחומו נמצא המוסד הרפואי.

7. אבטחת כלוא בעת פעילות מודיעין

אבטחת כלוא במהלך פעילות מודיעין, תיעשה כמתווה בנוהלי ממ"ן ובכפוף להוראות פקודה ז.

8. חריגה מן ההוראות

כל חריגה מהוראות אבטחת כלוא והעברת כלוא, המפורטות לעיל, מותרת לביצוע רק לאחר הכנת תכנית למניעת בריחת הכלוא, ובתנאי שממ"ז או ממ"ר אישר את התכנית.

9. בריחת כלוא

פעילות המשטרה במקרה של בריחת כלוא, בעת היותו מחוץ לבית המעצר, זהה לפעילותה בעת בריחת כלוא מתוך בית המעצר, כמתווה בפקודת המטא"ר 12.03.01 - "הטיפול בכלואים בבית המעצר".

משרד המשפטים
מסמך זה הינו העתק שנסרק בשלמותו ביום ובשעה המצוינים,
בסריקה ממוחשבת מהימנה מהמסמך המצוי בתיק,
בהתאם לנוהל הבדיקות במשרד המשפטים.
על החתום

משרד המשפטים (חתימה מוסדית).